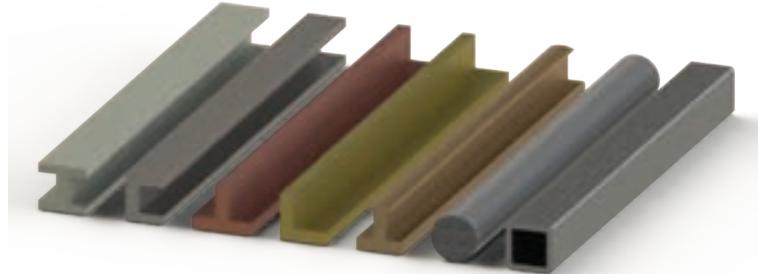

برش گردشی (مقاطع)

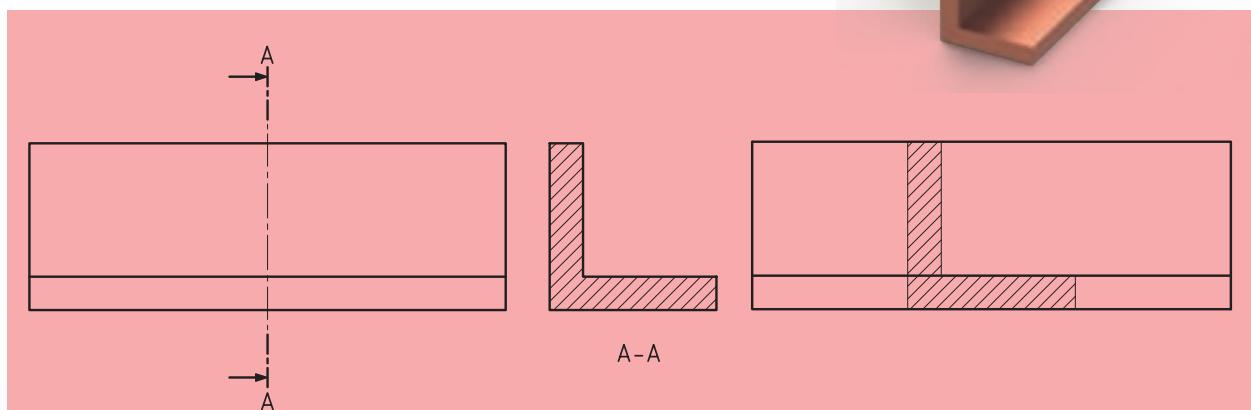
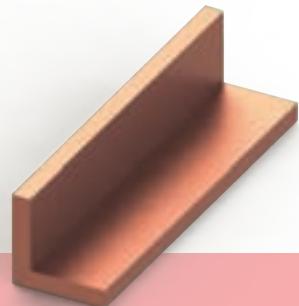
مورد استفاده گردش برش، بیشتر در اجسامی است که دارای طول‌های بلند و شکل یکنواخت هستند و اگر ما مقطع جسم را 90° درجه بچرخانیم و روی جسم ترسیم کنیم، آنرا برش گردشی یا برش مقاطع گویند.

به شکل ۱۶-۱ نگاه کنید. اجسامی که مشاهده می‌کنید، به «نیم‌ساخته‌های فولادی» معروف‌اند. آن‌ها نمونه‌هایی از آن‌چه گفته شده، هستند.

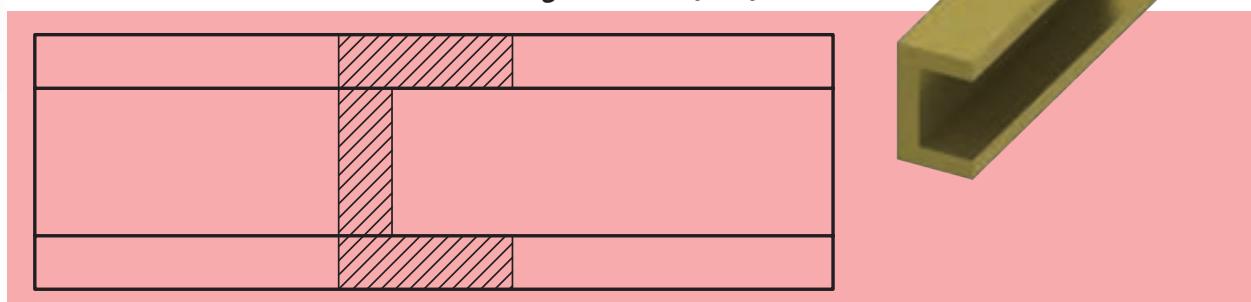
شکل ۱۶-۱

به شکل ۱۶-۲ که دو نمای یک نیشی است، نگاه کنید. در ترسیم این نما از برش برای نمای جانبی استفاده شده است.

شکل ۱۶-۲

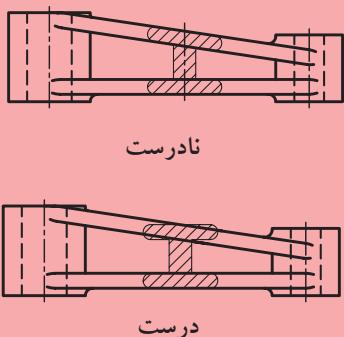
حال اگر این برش را به داخل نمای رویه‌رو انتقال دهیم، برش گردشی (مقاطع) به وجود خواهد آمد (شکل ۱۶-۳).

شکل ۱۶-۳

گاهی، برخی قطعات دارای مقاطع غیر یکنواخت با سطوح شیبدار همراهاند. در این گونه قطعات، می‌توان از برش گردشی استفاده کرد باید توجه داشت مقطع برش خورده در جای خود (محل عبور صفحه برش) ترسیم شود.

با یک مقایسه جزئی بین شکل‌های ۱۶-۲ و ۱۶-۳ که هر دو یک مفهوم را

دنیال می‌کنند، در می‌یابیم که:

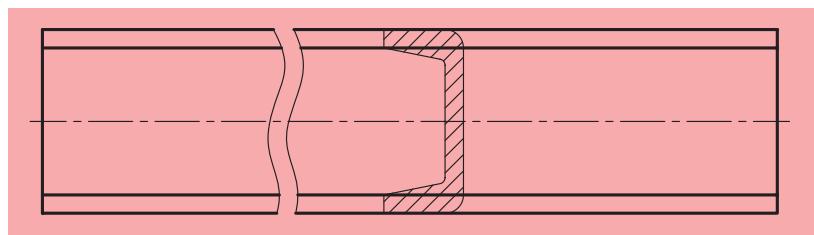
- الف) اندازه تصویر، کوتاه‌تر می‌شود و برای ترسیم، به جای کمتری نیاز دارد.
- ب) به نام‌گذاری سطح برش خورده، نیازی نیست.
- پ) به درک نقشه نیز کمک زیادی می‌کند.

اصول برش گردشی

◀ موادردی که باید در برش گردشی رعایت کنیم، عبارتند از:

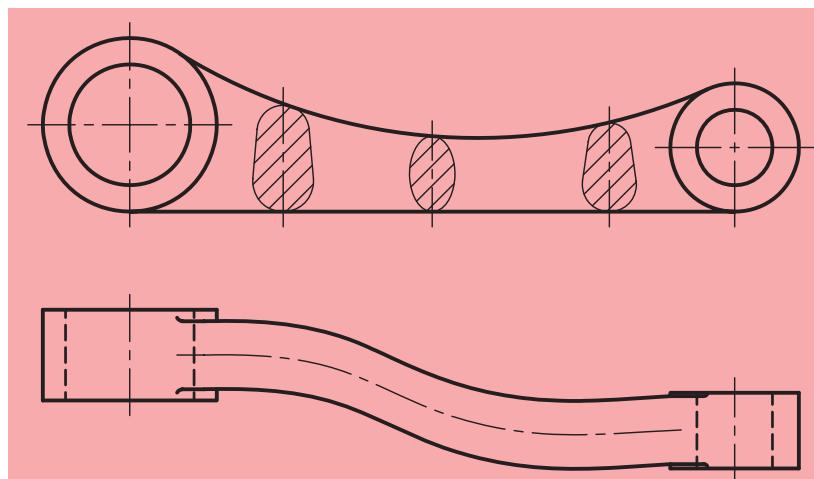
تمام خط‌های برش نازک هستند (حتی خط‌های دور تصویر برش).
برش به طور معمول هاشور زده می‌شود.

ممکن است هاشور از روی خط اصلی بگذرد که اشکالی ندارد. به شکل ۱۶-۴ توجه کنید.

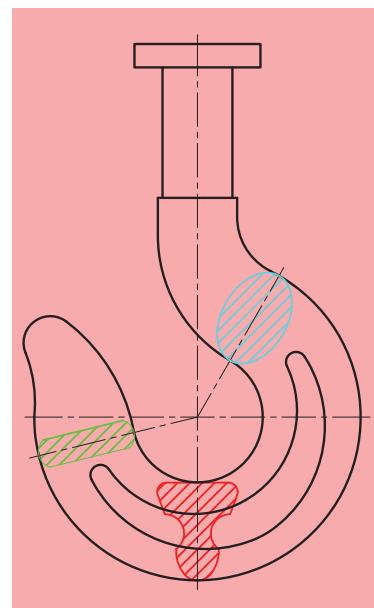
شکل ۱۶-۴

ممکن است قطعه دارای طول یکنواختی نباشد و ما مجبور شویم با چند برش، تغییرات شکل قطعه را نشان دهیم (شکل ۱۶-۵).

شکل ۱۶-۵

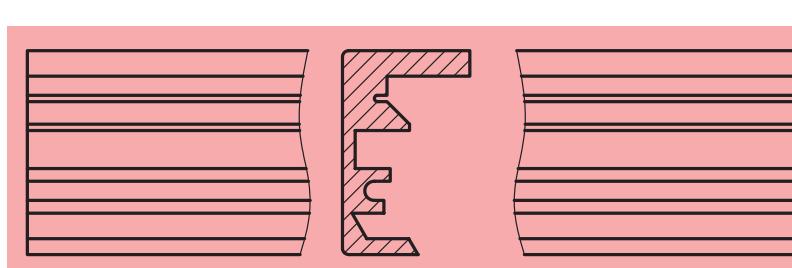
برش در تمام مقاطع یکسان و فاصله بین خطوط هاشور با یکدیگر برابر است.
به شکل ۱۶-۶ که یک قالب را نشان می‌دهد، دقت کنید.

شکل ۱۶-۶

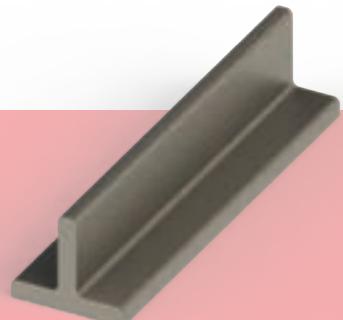
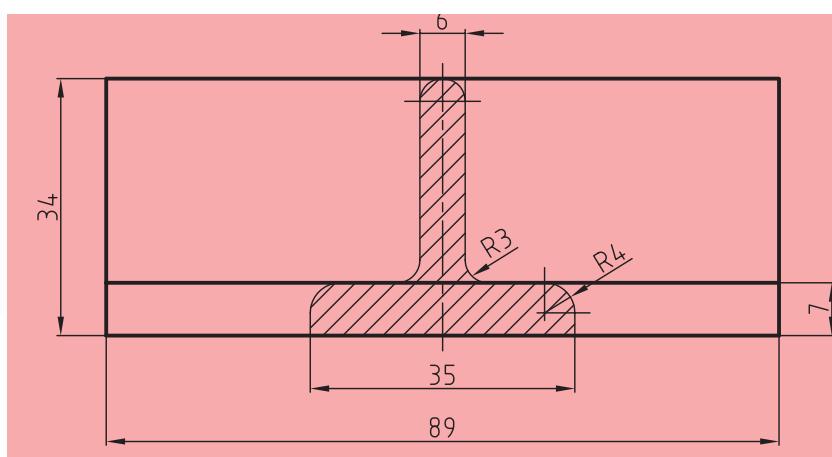
برش با شکستگی تصویر

برش گردشی را می‌توان با حذف بخشی از تصویر نیز انجام داد. این کار در شرایطی که مقطع پیچیده‌تر باشد، مناسب خواهد بود. در این حالت برش به صورت خطوط اصلی به طور معمول ترسیم خواهد شد (شکل ۱۶-۷).

شکل ۱۶-۷

لازم به ذکر است که در صورت لزوم، می‌توان روی برش گردشی اندازه‌گذاری نیز انجام داد (شکل ۱۶-۸).

شکل ۱۶-۸

◀ نظری:

۱. برش گردشی چگونه برشی است؟ آنرا شرح دهید.
۲. سه مزیت استفاده از برش گردشی را نام ببرید.
۳. آیا می‌توان از چند برش گردشی به‌طور هم‌زمان در یک تصویر بهره گرفت؟ چگونه؟ با رسم شکل به وسیله دست آزاد توضیح دهید.
۴. اصول برش گردشی را نام ببرید (دست کم ۴ مورد).
۵. وضعیت هاشور و فاصله بین خطوط هاشور در برش گردشی چگونه است؟
۶. با رسم شکل به‌وسیله دست آزاد توضیح دهید که چگونه ممکن است با شکستن تصویر، برش گردشی را نشان داد؟
۷. آیا می‌توان روی برش گردشی اندازه‌گذاری کرد؟ توضیح دهید.
۸. در موقعي که برش گردشی را به‌کمک حذف قسمتی از شکل اصلی انجام می‌دهیم، وضعیت خطوط تصویر چگونه خواهد بود؟

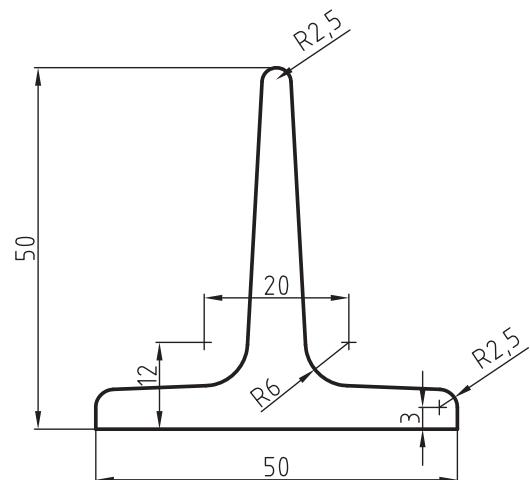
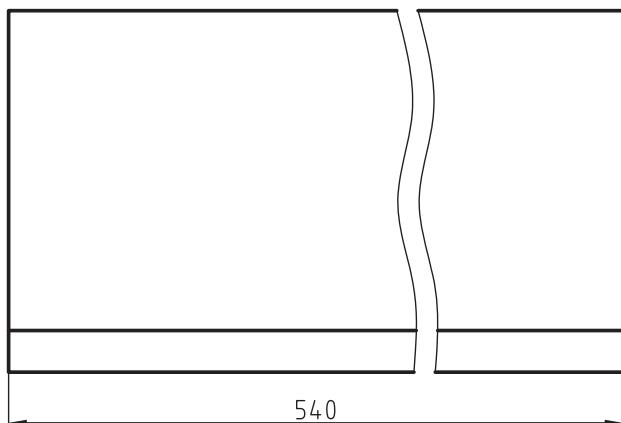
◀ عملی

تصاویر زیر مربوط به یک آهن سپری است مطلوب است:

- ترسیم نمای رو به رو در برش گردشی

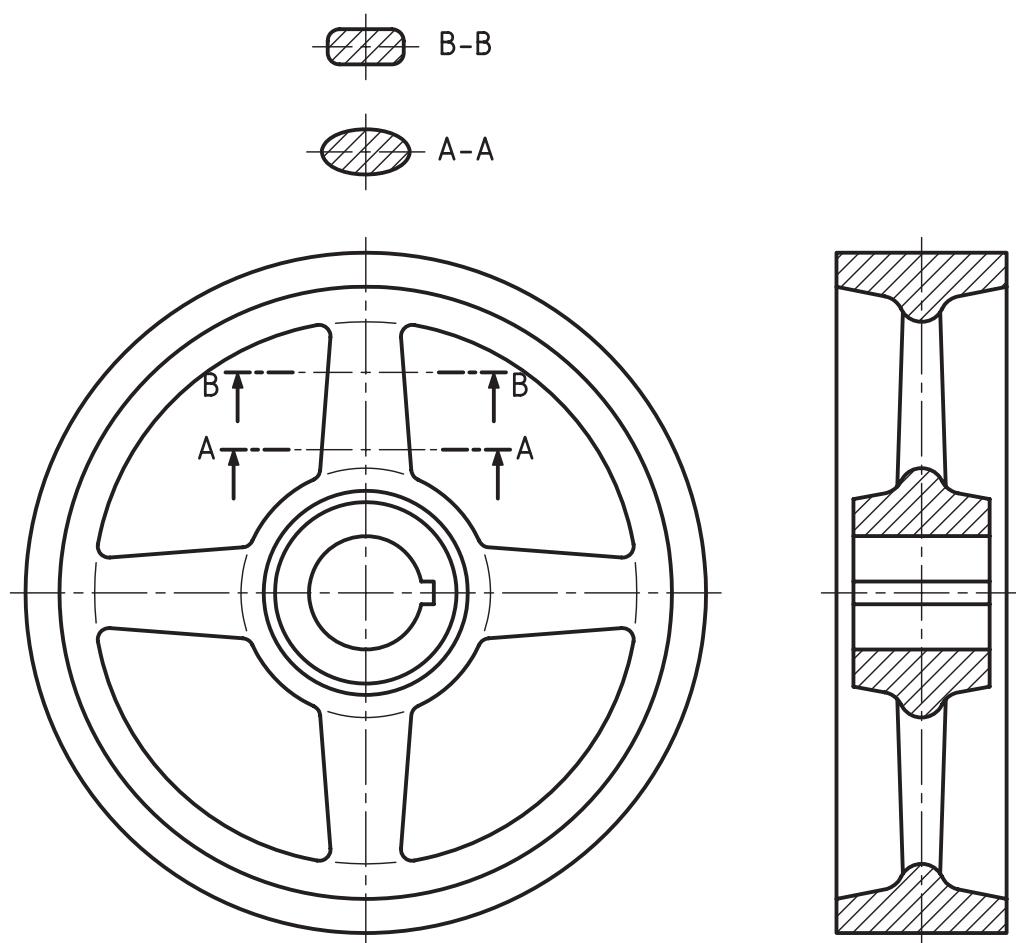
- اندازه گذاری

- مقیاس ۱:۱

◀ در شکل زیر دو تصویر از یک چرخ لنگر دیده می‌شود مطلوب است:

- تصویر از جلو
- برش کامل تصویر از چپ
- انتقال برش‌های متواالی روی تصویر از جلو به صورت برش گردشی
- اندازه‌گذاری کامل نقشه
- مقیاس ۲:۱

فصل هفدهم

آشنایی با تصاویر مجسم

◀ هدف‌های رفتاری

پس از آموزش این فصل از هنرجو انتظار می‌رود:

- مزایای تصاویر مجسم و اهمیت آن‌ها را توضیح دهد.
- موارد استفاده از تصاویر مجسم را بیان کند.
- انواع تصاویر مجسم را نام ببرد.
- تصاویر مجسم ایزومتریک اجسام را ترسیم کند.
- تصاویر مجسم ایزومتریک برای اجسام با شیب‌های نوع اول و دوم را ترسیم کند.
- تصاویر مجسم ایزومتریک برای اجسام بریده شده (کم شدن یا اضافه شدن حجمی به آن) را ترسیم کند.
- تصاویر مجسم ایزومتریک اجسام برای دایره‌ها، قوس‌ها و منحنی‌ها را ترسیم کند.

تصویر مجسم

نوعی از نقشه است که می‌تواند اطلاعات زیادی را به سازنده یا کسی که آنرا طراحی می‌کند، بدهد. به عبارت دیگر تصویر مجسم شکلی فضایی است که سه بعد یک جسم را معرفی می‌کند.

اهمیت تصاویر مجسم یا سه‌بعدی بسیار زیاد است که می‌توان به چند مورد از آن‌ها اشاره کرد:

الف) برای درک آن به اطلاعات نقشه‌کشی و طراحی نیازی نیست، زیرا همانند یک عکس عمل می‌کند.

ب) برای درک بیشتر نقشه‌های دو بعدی که گاهی پیچیدگی‌هایی نیز در آن‌ها وجود دارد، کمک مؤثر و قابل توجهی است.

ج) با در اختیار داشتن تصاویر دو بعدی، تمامی جزئیات پیش روست، ولی در برخی شرایط کار بسیار مشکل می‌شود. به شکل ۱۷-۱ توجه کنید.

شکل ۱۷-۱

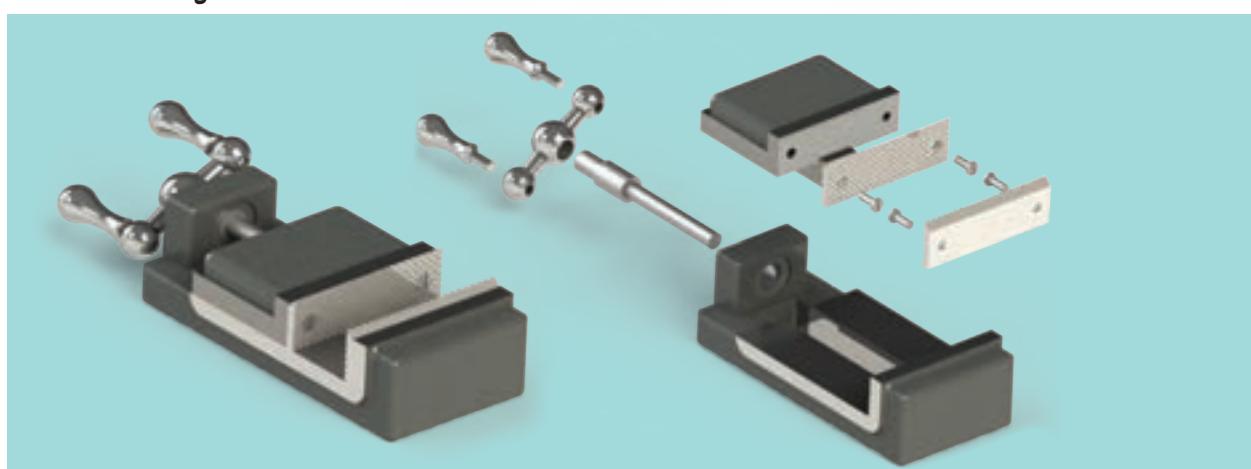
با توجه به شکل ۱۷-۲ می‌توان گفت که درک تصاویر دو بعدی تا چه اندازه مشکل است. همچنین باید به این نکات توجه کرد:

- تمام جزئیات قابل تعریف نیستند.

- ترسیم سه‌بعدی کاری مشکل و دارای قواعد خاص خود است.

- اندازه‌های طولی و زاویه‌ای دیگر حقیقی نیستند.

- اندازه‌گذاری بر روی تصاویر مجسم، کاری مشکل و گاهی ناممکن خواهد بود.

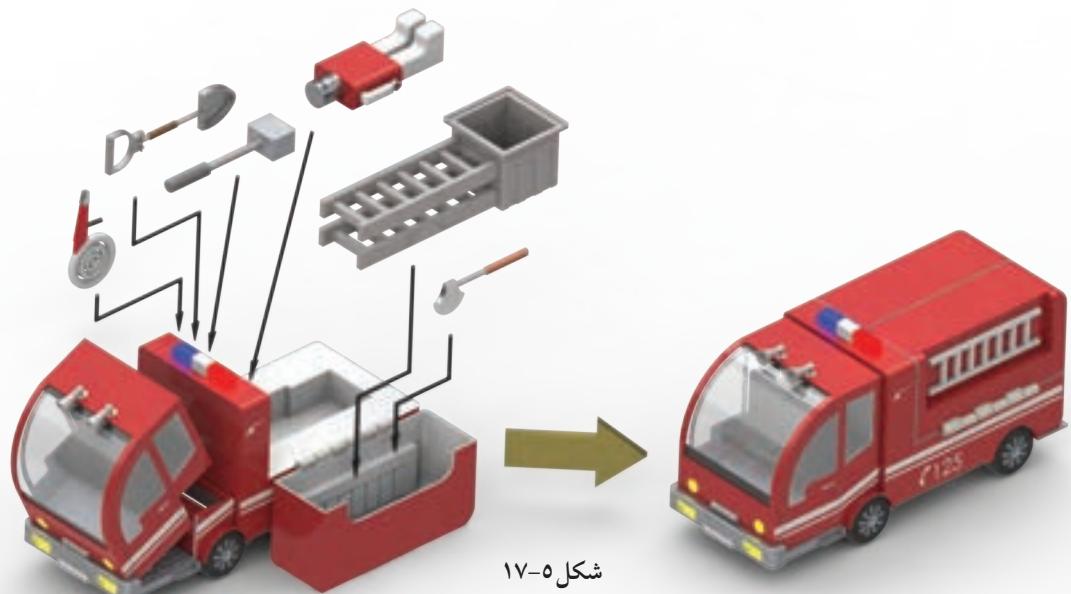
شکل ۱۷-۲

با وجود تمام این تفاسیر، توانایی‌های یک نقشه‌کش یا طراح با کمک رایانه و ابزارهای امروزی، استفاده از تصاویر سه بعدی را بیشتر از بیش کرده است. البته باید توجه داشت مسئله‌ای که استفاده از تصاویر سه بعدی را دارای اهمیت بیشتری می‌کند، عدم آشنایی تمامی دست‌اندرکاران بخش‌های صنعت با نقشه‌خوانی است، بنابراین به جای ارائه تصاویر دو بعدی که به آموزش و درک بسیار زیادی از نقشه‌خوانی و نقشه‌کشی نیاز دارد، از تصاویر مجسم استفاده می‌شود. برای مثال می‌توان به تولید کنندگان قطعات به صورت صنعتی اشاره کرده که همگی از این نوع نقشه استفاده می‌کنند. مانند نقشه‌های تصویر مجسم در بسته‌های کوچک اسباب بازی برای کودکان که شیوه اتصال قطعات را نشان داده است و یا نقشه‌هایی که در کارتون‌های وسایل خانگی موجود است و طریقه اتصال قطعات مختلف به وسیله تصاویر مجسم را نشان می‌دهد، از جمله مخلوط‌کن، اسباب بازی، میکرومتر، تفنگ‌بادی و دیگر نقشه‌های صنعتی (شکل‌های ۱۷-۴، ۱۷-۵، ۱۷-۶ و ۱۷-۷).

البته باید بیان داشت که طراحی سه بعدی اجسام جایگاه ویژه‌ای برای خود یافته و در نرم‌افزارهای موجود، ابتدا تصویر مجسم (سه بعدی) جسم مورد نظر را طراحی می‌کنند و سپس از روی تصویر سه بعدی نسبت به تهیه نماها، یا همان نقشه‌های دو بعدی اقدام می‌شود، ولی باید به این نکته توجه شود که برای به دست آوردن توانایی و درک لازم در ترسیم سه بعدی، فراگیری اصول اولیه و ترسیمات دستی ضروری و اجتناب ناپذیر است.

شکل ۱۷-۴ مخلوط کن

شکل ۱۷-۵

شكل ١٧-٦

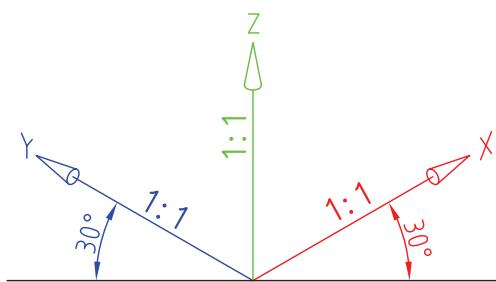

شكل ١٧-٧

ترسیم تصاویر مجسم

۱۷-۱ تصویر مجسم ایزومتریک

تصویری سه بعدی است، با مقیاسی برابر روی هر سه محور که با خط کش تی و گونیا ترسیم شده و با تقاطع محور افق و قائم، زاویه 30° درجه دارد (شکل ۱۷-۸).

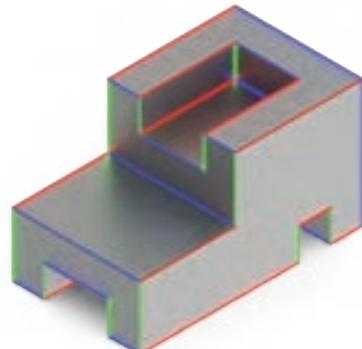
شکل ۱۷-۸ محورهای تصاویر مجسم

البته لازم به ذکر است که ما در این تصویر سه بعدی، سه نوع خط موازی داریم که در همه جای تصویر مجسم مورد نظر، یکسان و هماهنگ است. به نمونه ارائه شده توجه کنید (شکل ۱۷-۹).

۱۷-۲ ترسیم سه بعدی ایزومتریک

برای شروع کار، یک مکعب مستطیل به اضلاع دلخواه درنظر می‌گیریم و به کمک خط کش تی و گونیا آن را ترسیم می‌کنیم.

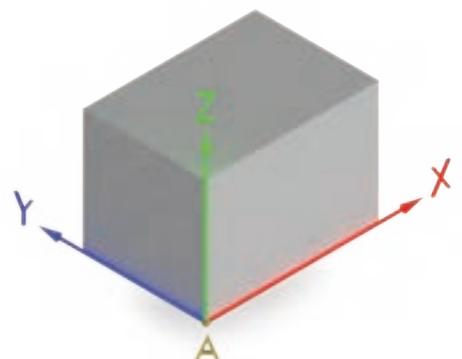
نخست در صفحه کاغذ خط افقی و عمود بر آن ترسیم کرده و از نقطه تلاقی (A) به سمت راست و چپ محور عمود اندازه‌های دلخواهی را جدا می‌سازیم، سپس خطوط موازات هر یک را به ترتیب از طرفین جدا، و ترسیم می‌کنیم. در این حالت مکعب مستطیل با سه سری خط موازی و یکسان به دست می‌آید (شکل ۱۷-۱۰).

شکل ۱۷-۹

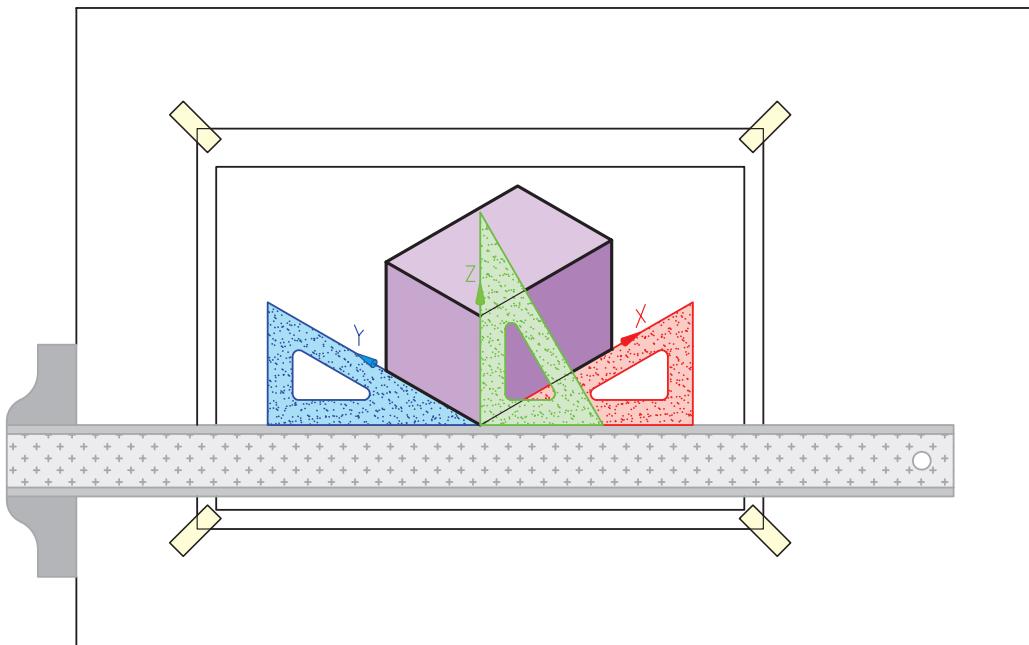
ایزومتریک به معنی هم مقیاس است و زمانی این نوع تصویر کاربرد دارد که مقادیر طول، عرض و ارتفاع حجم را با یک مقیاس ترسیم کنند.

شکل ۱۷-۱۰

در شکل ۱۷-۱۱ روش کاربرد گونیا و خطکش تی را در ترسیم خطوط ۳۰

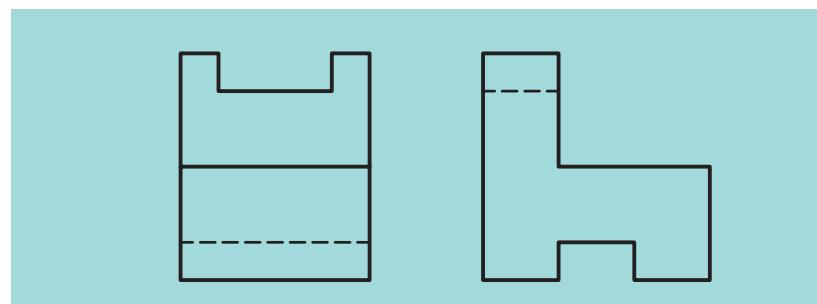
درجه در سمت چپ و راست تصویر مجسم ملاحظه می‌کنید.

شکل ۱۷-۱۱

حال با درنظر گرفتن یک تصویر دوبعدی از جسمی دلخواه شکل ۱۷-۱۲ نسبت

به ترسیم تصویر مجسم ایزومتریک آن را ترسیم می‌کنیم.

شکل ۱۷-۱۲

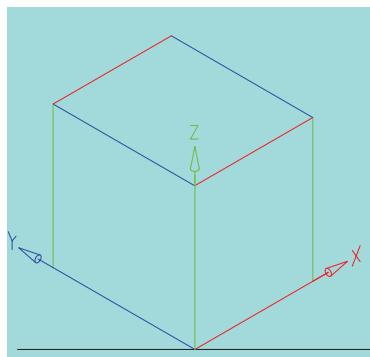
ابتدا مکعب مستطیل جسم مورد نظر را با اندازه‌گیری طول و عرض و ارتفاع

روی سه محور جسم جدا می‌سازیم (شکل ۱۷-۱۳).

حال جعبه فضایی که جسم باید در آن قرار گیرد در دست است و یال‌های

موازی نیز کاملاً مشخص هستند (خطوط ۳۰ درجه‌ای که به سمت راست است

با رنگ قرمز، خطوط ۳۰ درجه‌ای که به سمت چپ واقع شده‌اند با رنگ آبی،

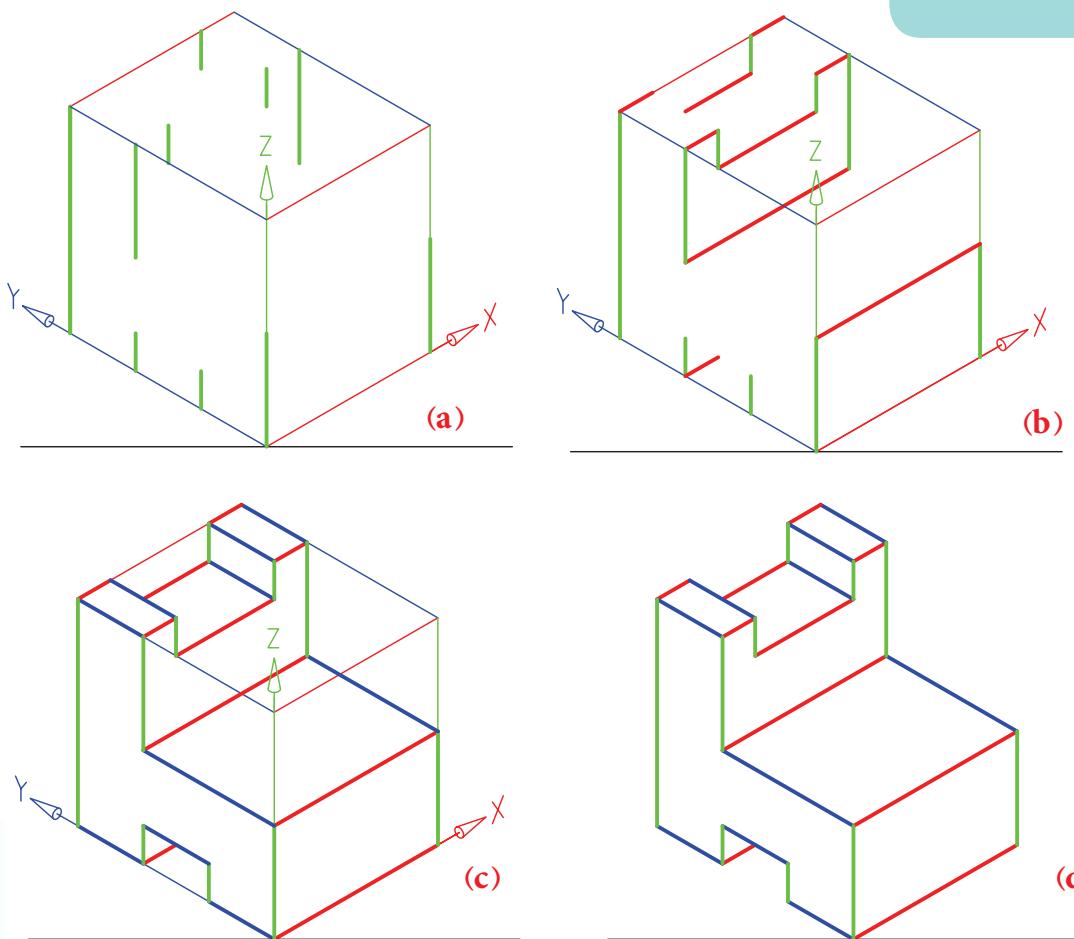
شکل ۱۷-۱۳

و خطوط عمود نیز با رنگ سبز مشخص شده است). پس نسبت به انتقال و ترسیم اندازه‌های جسم در این مکعب با استفاده از خطوط موازی موجود اقدام می‌کنیم.

همان‌گونه که شما در مراحل مختلف کار ملاحظه می‌کنید، با ترسیم این خطوط موازی، سه‌بعدی جسم به تدریج کامل شده و در پایان با پاک کردن خطوط اضافی و پرنگ کردن خطوط اصلی، تصویر مجسم موردنظر به دست می‌آید (شکل ۱۷-۱۴).

در تکمیل خطوط ترسیمی در تصاویر سه بعدی توجه داشته باشید که از هر گوشه باید ۳ خط ترسیم شده باشند. البته ممکن است یک خط در نمای دید نباشد.

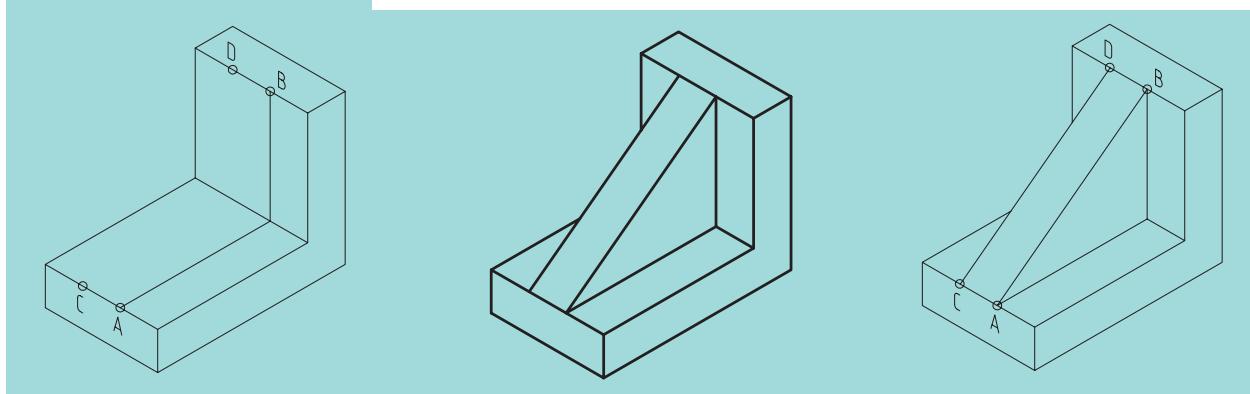
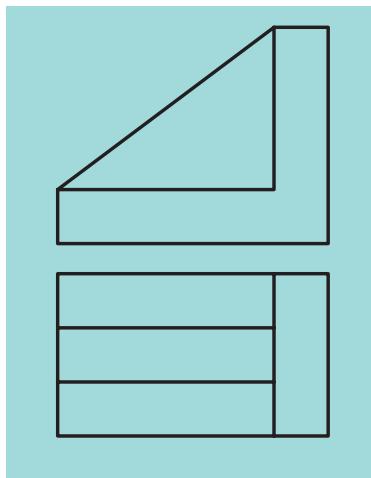

شکل ۱۷-۱۴ مراحل ترسیم تصویر مجسم ایزومتریک را نشان می‌دهد.

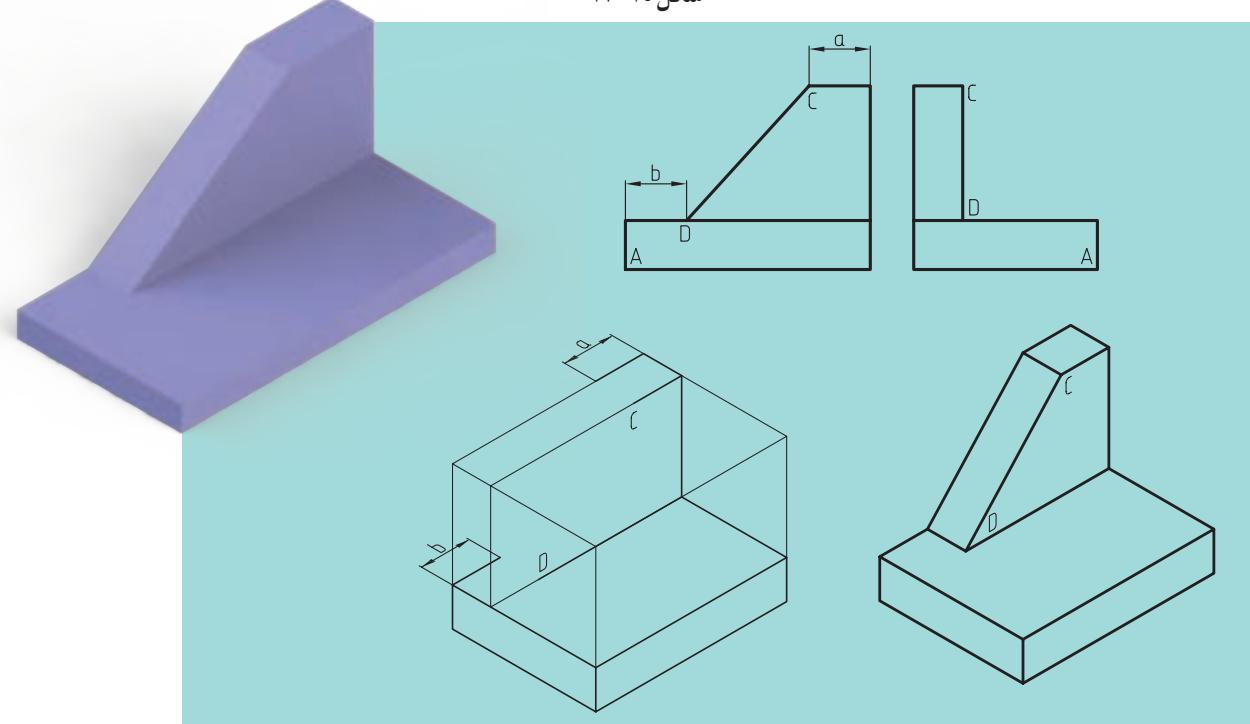
البته باید توجه داشت ترسیم اجسامی که در آن‌ها سطوح شیبدار (یا همان بریده شده که با هیچ یک از صفحات تصویر موازی نیستند) و یا سطوح منحنی قواعد خاص خود را دارد، که در ادامه این بحث به آن می‌پردازیم.

۱۷-۳ ترسیم تصویر مجسم ایزومتریک اجسام با سطوح شیب دار

از آنجایی که خطوط و سطوح شیب دار با هیچ یک از سه محور در تصویر مجسم موازی نیستند، روش ترسیم آنها در تصویر مجسم ایزومتریک صرفاً تعیین نقطه ابتدا و انتهای سطوح شیب دار و اتصال آنها به یکدیگر است. به شکل های ۱۷-۱۵ و ۱۷-۱۶ توجه کنید.

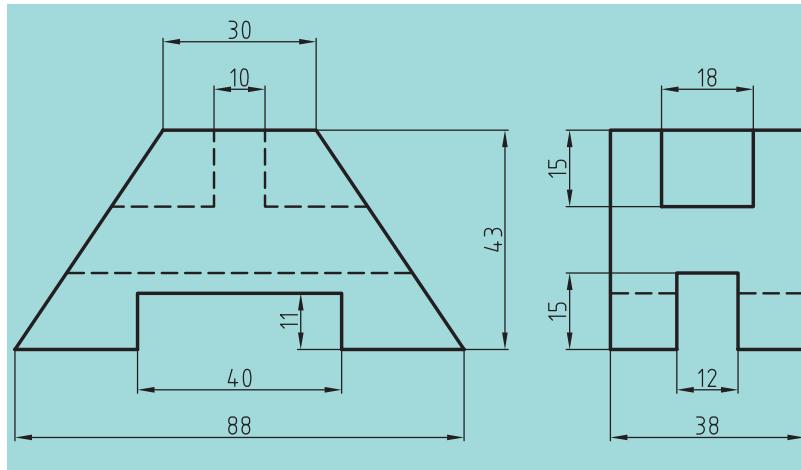

شکل ۱۷-۱۵

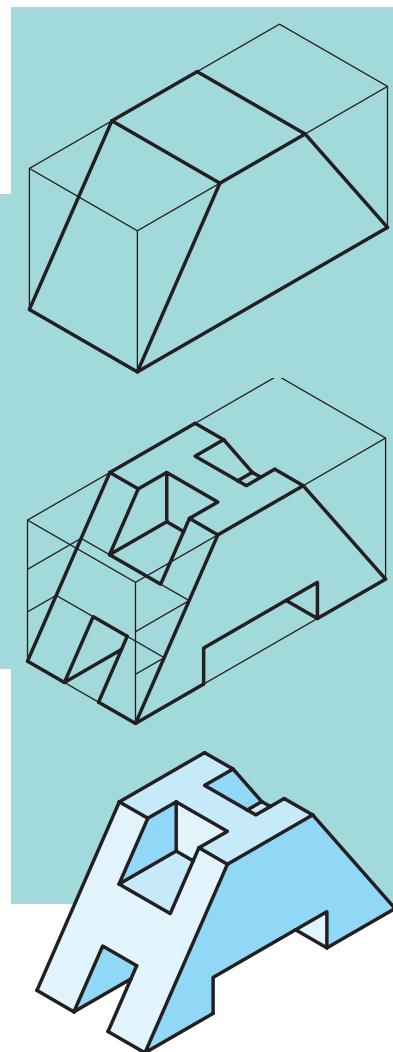

شکل ۱۷-۱۶

بدیهی است که گاهی اوقات برای تعیین نقاط موردنظر باید از مختصات آنها استفاده کنیم. به شکل ۱۷-۱۷ نگاه کنید.

شکل ۱۷-۱۷

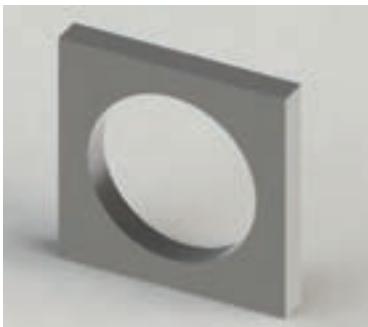

۱۷-۴ ترسیم تصویر مجسم ایزومتریک دایره و سطوح منحنی

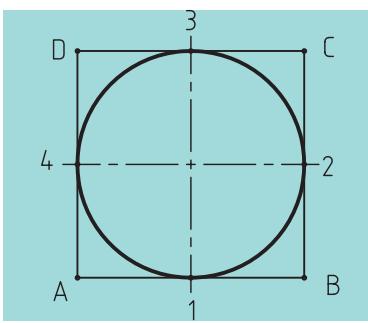
با توجه به شکل ۱۷-۱۸ ملاحظه می‌کنید که دایره در تصویر مجسم ایزومتریک به شکل بیضی دیده می‌شود. البته باید توجه داشت که شرط دیده شدن دایره به شکل بیضی در تصویر مجسم ایزومتریک، بودن روی سطح شیب‌دار است

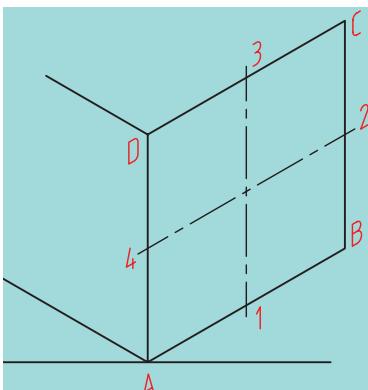
شکل ۱۷-۱۸

شکل ۱۷-۱۹

شکل ۱۷-۲۰

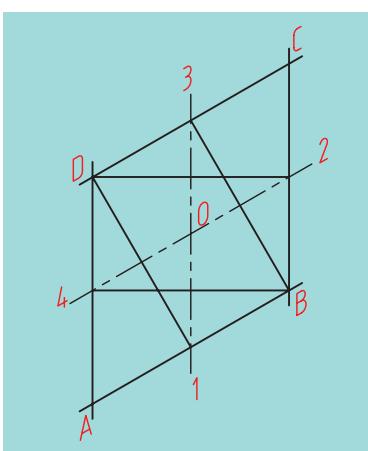
شکل ۱۷-۲۱

(شکل ۱۷-۱۹). برای ترسیم دایره در تصویر مجسم ایزومتریک، راههای مختلفی وجود دارد که ما تنها مهمترین و ساده‌ترین روش آن را شرح می‌دهیم.
در ابتدای کار اطراف دایره موردنظر را توسط یک مربع محاط می‌کنیم (شکل ۱۷-۲۰). سپس مربع به دست آمده را روی محورهای 30° درجه تصویر مجسم ایزومتریک قرار می‌دهیم (شکل ۱۷-۲۱). نقاط نامگذاری شده در شکل ۱۷-۲۰ را نیز به شکل ۱۷-۲۱ منتقل می‌سازیم.

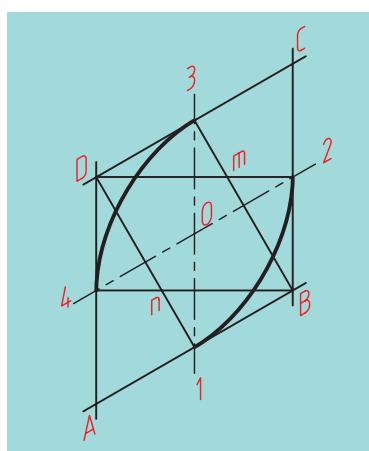
اگر به تصویر نگاه کنیم یک لوزی می‌بینیم که وسط اضلاع آن به دست آمده است. حال باید پاره خط‌هایی از نقاط B و D این لوزی به وسط اضلاع رو به رو وصل شود، یعنی از نقطه B پاره خط‌های B_4 و B_3 به دست خواهد آمد و از نقطه D پاره خط‌های D_2 و D_1 به دست می‌آید (۱۷-۲۲).

حال با قرار دادن پرگار بر روی نقطه B، به شعاع B_3 یا B_4 قوسی می‌زنیم و همین کار را با نقطه D انجام می‌دهیم و قوسی به شعاع D_2 یا D_1 می‌زنیم (شکل ۱۷-۲۳).

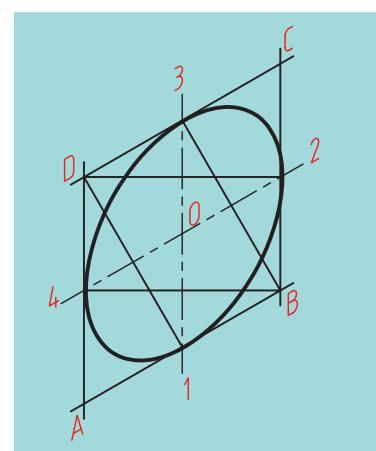
سپس پرگار را روی نقطه m و n قرار می‌دهیم و به ترتیب قوسی به شعاع m_2 یا m_4 یا n_1 و n_3 رسم می‌کنیم. بدین ترتیب ترسیم دایره در تصویر مجسم ایزومتریک به انجام می‌رسد (شکل ۱۷-۲۴).

شکل ۱۷-۲۲

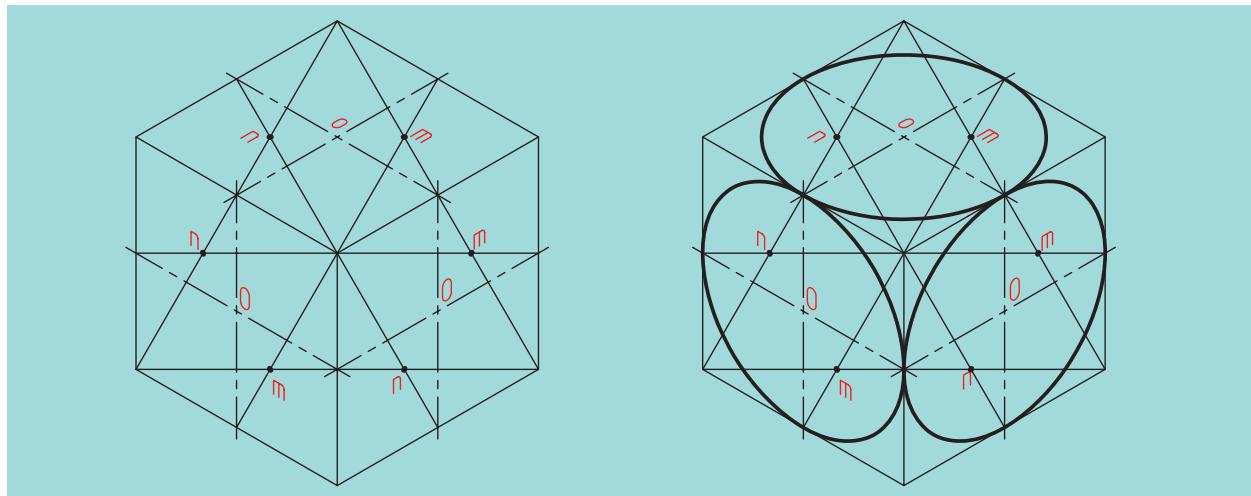

شکل ۱۷-۲۳

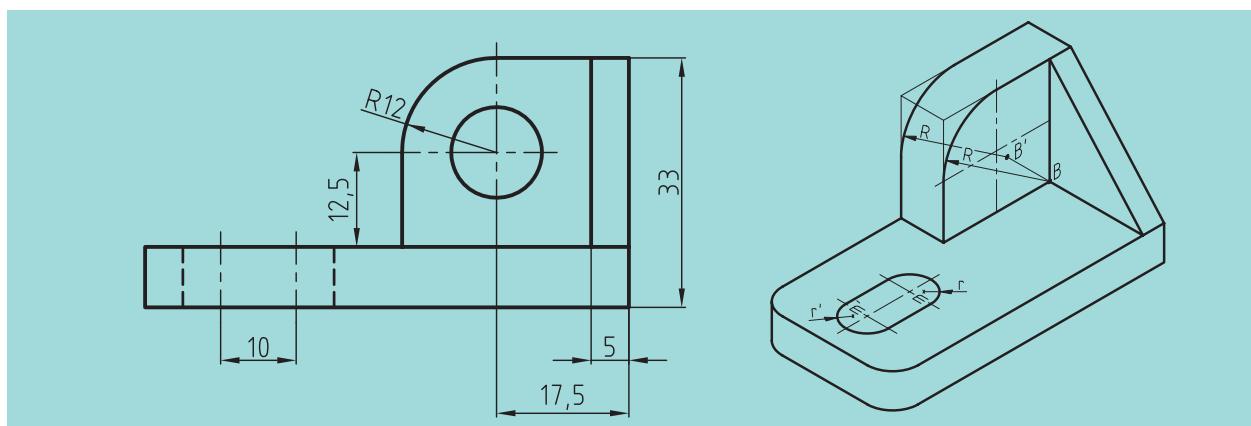
شکل ۱۷-۲۴

اکنون با کمی دقت مشاهده می‌کنیم که روش کار در هر سه وجه مکعب فضایی جسم یکسان است. به شکل ۱۷-۲۵ نگاه کنید.

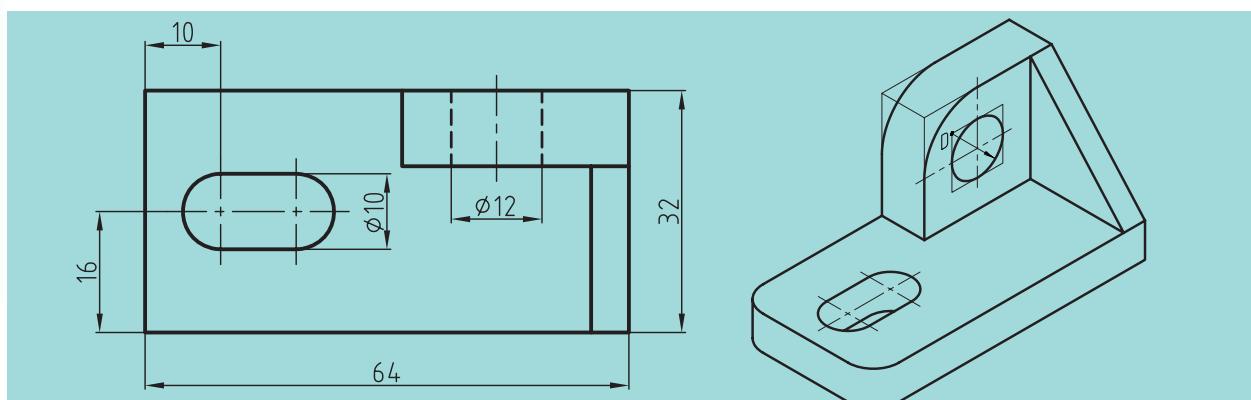

شکل ۱۷-۲۵

با توجه به مطالب گفته شده در ترسیم دایره و یا قسمتی از آن به یک نمونه ساده شکل ۱۷-۲۶ توجه کنید و مراحل تصویر مجسم را بینید (شکل ۱۷-۲۷).

شکل ۱۷-۲۶

شکل ۱۷-۲۷

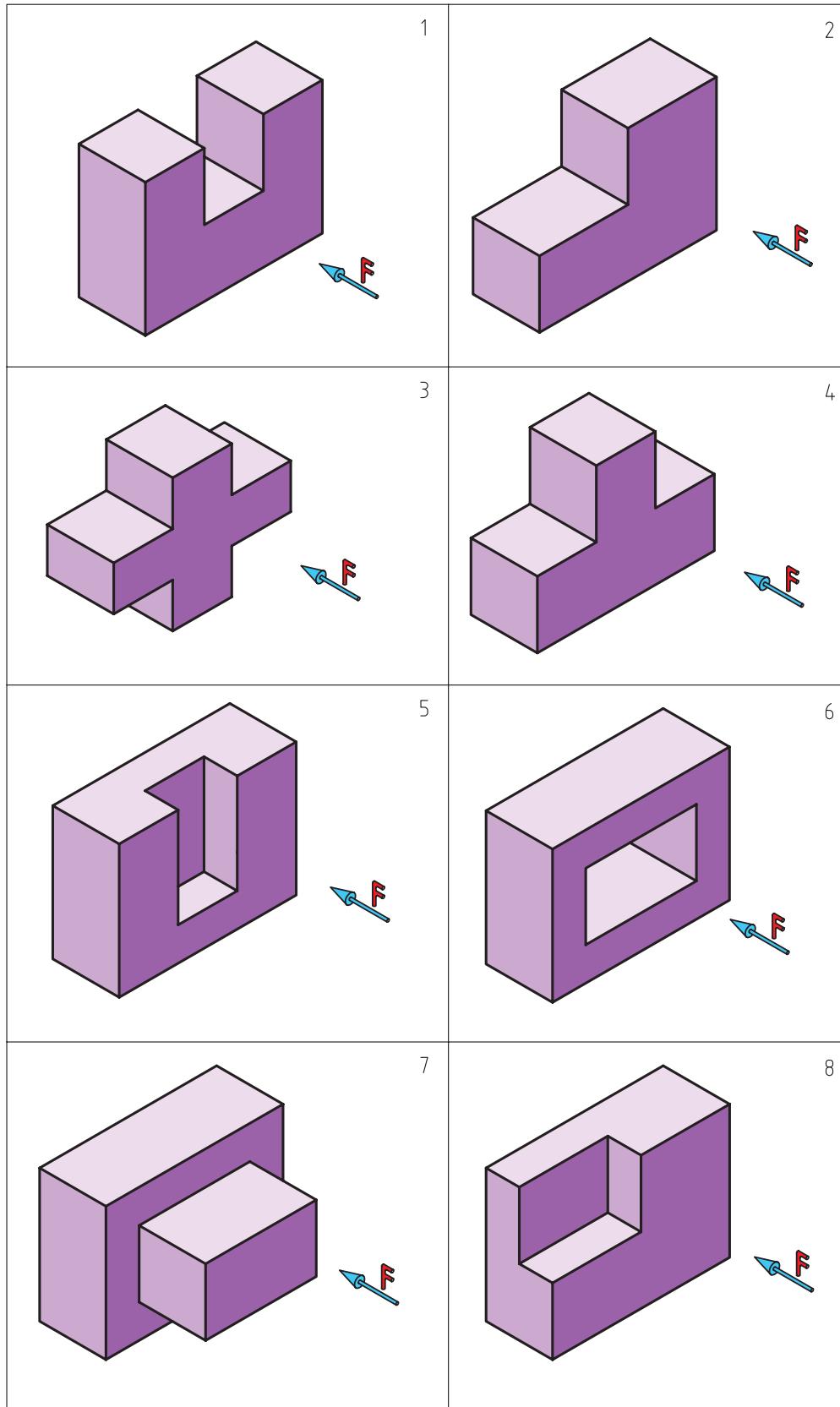
ارزشیابی پایانی

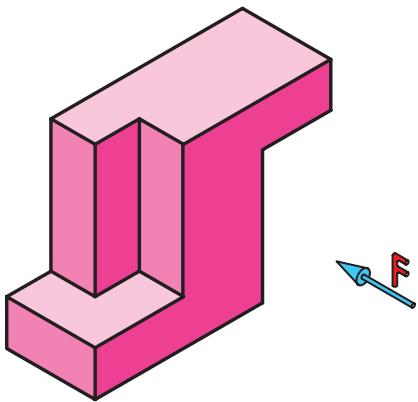
◀ نظری:

۱. تصویر مجسم را تعریف کنید.
۲. برای رسم یک تصویر سه بعدی چه مراحلی را باید طی کنیم؟
۳. ترسیم جعبه محیطی جسم، و مزایای ترسیم آن چیست؟
۴. از سه بعدی اجسام چه استفاده هایی می شود؟
۵. با رسم یک شکل دلخواه در جعبه محیطی جسم، روش ترسیم تصویر مجسم ایزومتریک را شرح دهید.
۶. برای ترسیم سطوح شیب دار در ترسیم تصویر مجسم ایزومتریک باید چگونه عمل کنیم؟
۷. با ترسیم یک شکل دلخواه، شیوه ترسیم سطوح شیب دار در ترسیم تصویر مجسم ایزومتریک را توضیح دهید.
۸. چرا و به چه دلیلی نمی توانیم سطوح شیب دار را با استفاده از سه محور موازی در تصویر مجسم ایزومتریک نشان دهیم؟
۹. با رسم شکل، چگونگی ترسیم دایره در تصویر مجسم ایزومتریک را توضیح دهید.
۱۰. شیوه ترسیم قسمتی از دایره در ترسیم مجسم ایزومتریک چگونه است؟
۱۱. چگونه می توان یک استوانه را در تصویر مجسم ایزومتریک ترسیم کرد؟ با رسم شکل به وسیله دست آزاد توضیح دهید.
۱۲. چگونه می توان یک مخروط را در تصویر مجسم ایزومتریک ترسیم کرد؟ با رسم شکل به وسیله دست آزاد توضیح دهید.

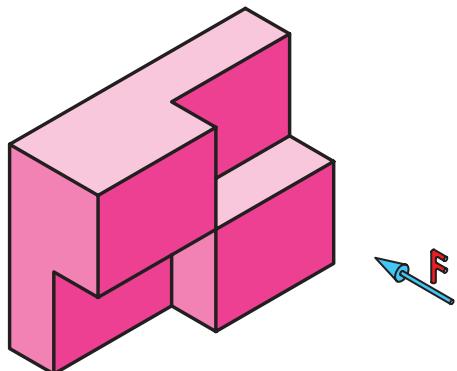
◀ عملی

اجسام ارائه شده در شکل های ۱ تا ۱۶ را بر روی کاغذ سفید یا کاغذ ایزومتریک با دست آزاد و با دقت ترسیم کنید.

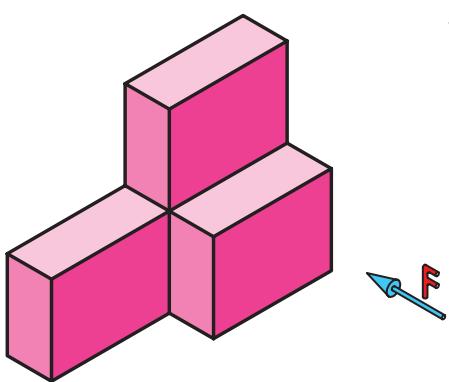

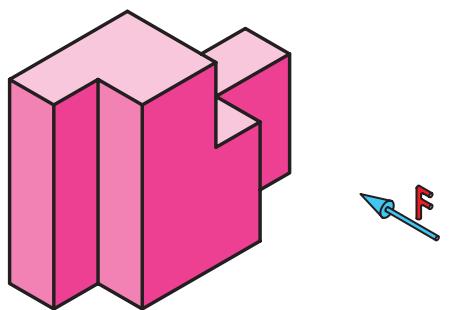
9

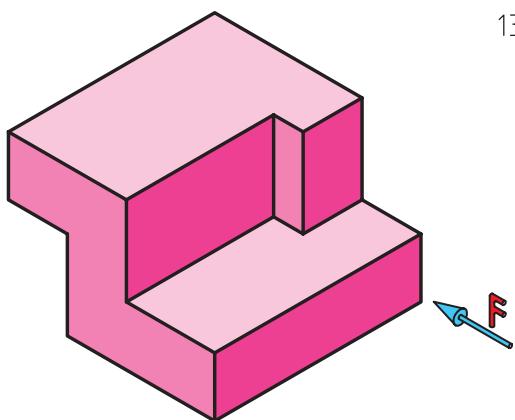
10

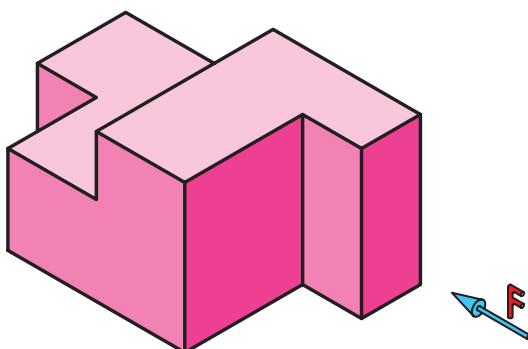
11

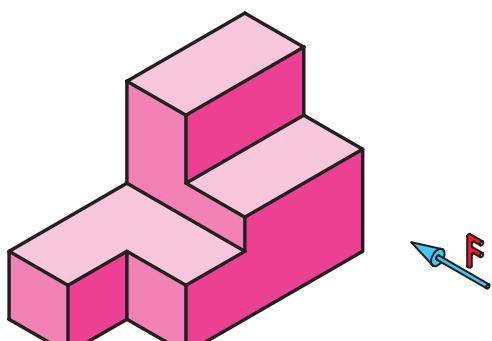
12

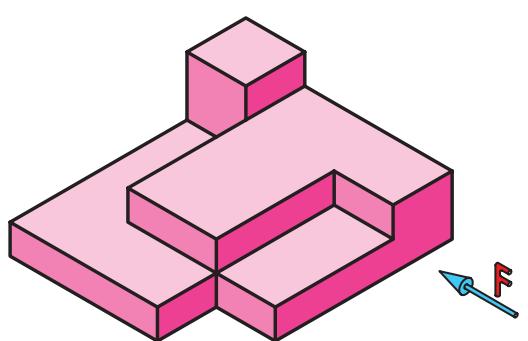
13

14

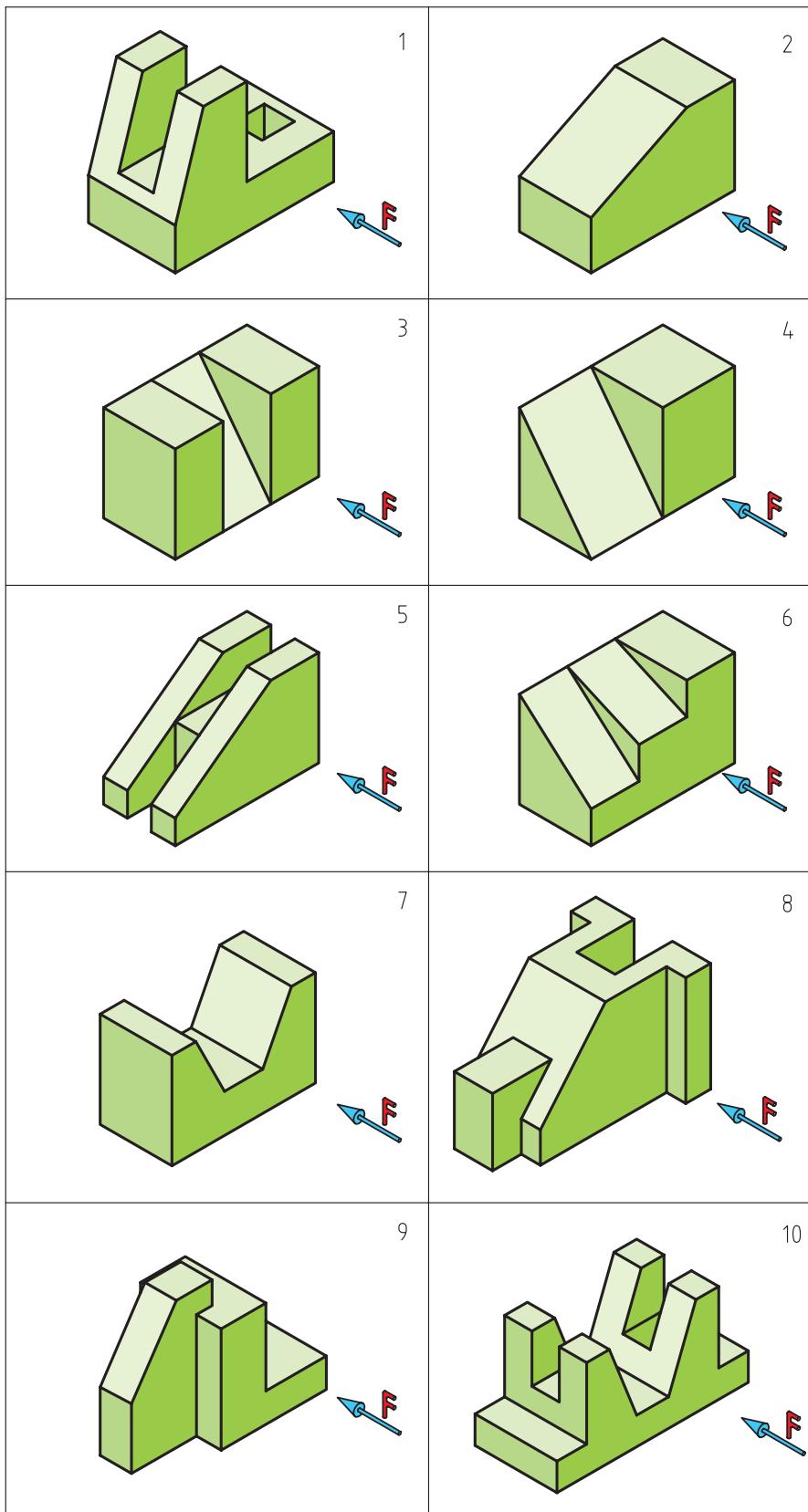

15

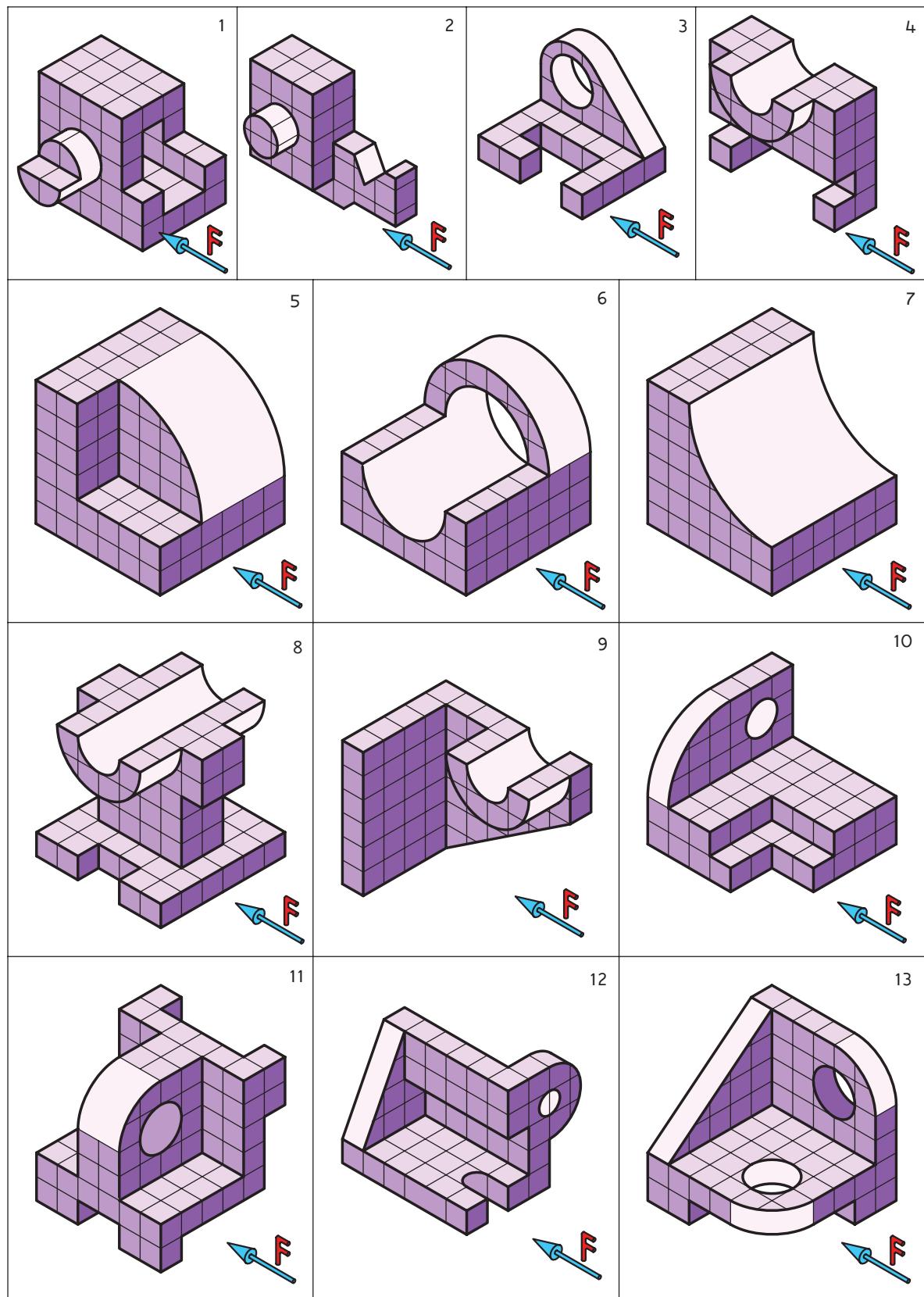

16

تصویر مجسم ایزومتریک اجسام داده شده در شکل‌های ۱ تا ۱۰ را بر روی کاغذ سفید A4 ترسیم کنید. ◀

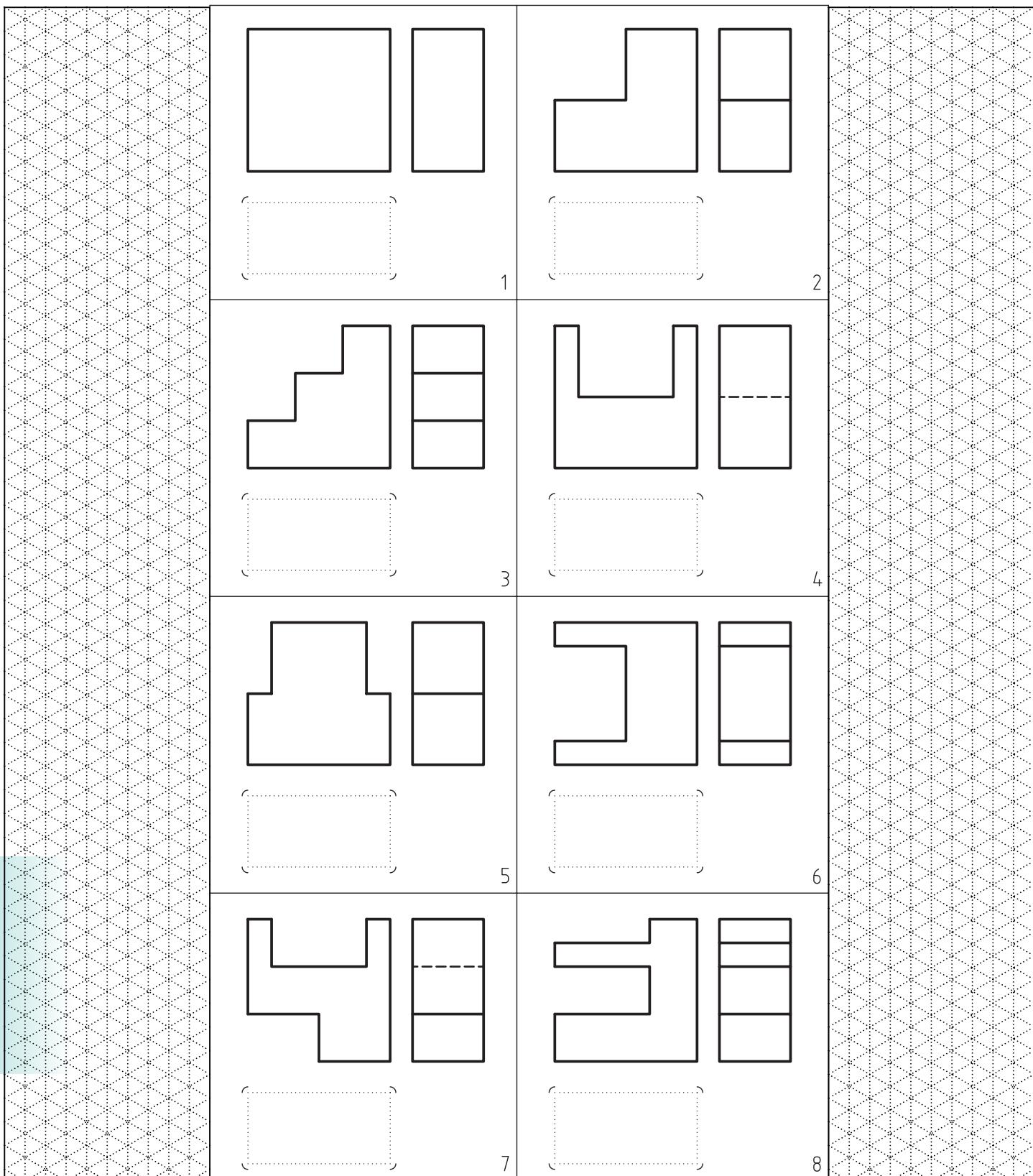

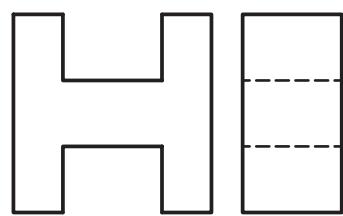
تصویر مجسم ایزومتریک اجسام داده شده را بر روی کاغذ سفید A4 ترسیم کنید . ◀

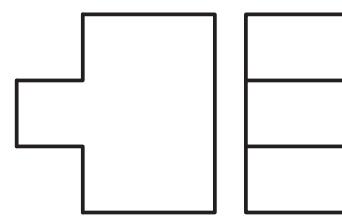
با توجه به نمایی داده شده از اجسام مورد نظر مطلوب است: ترسیم نمای مجھول و ترسیم تصویر مجسم ایزو متریک

آنها در محل تعیین شده.

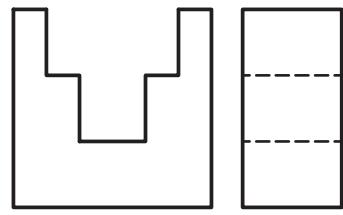

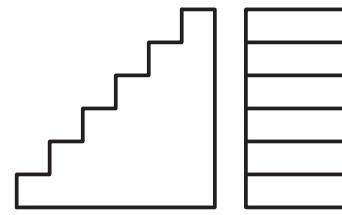
9

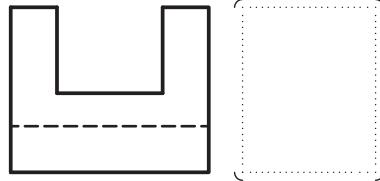
10

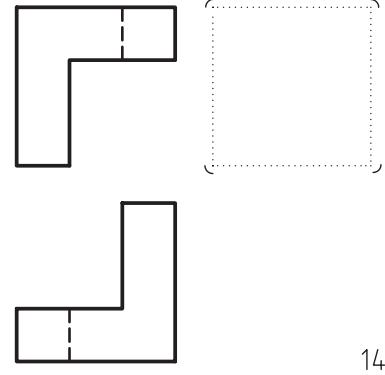
11

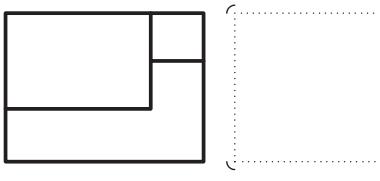
12

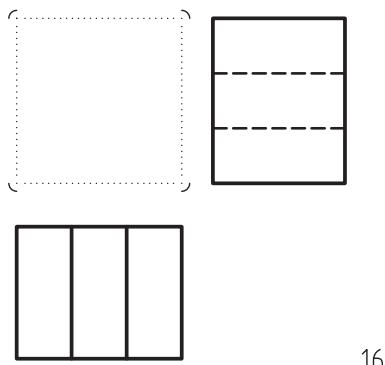
13

14

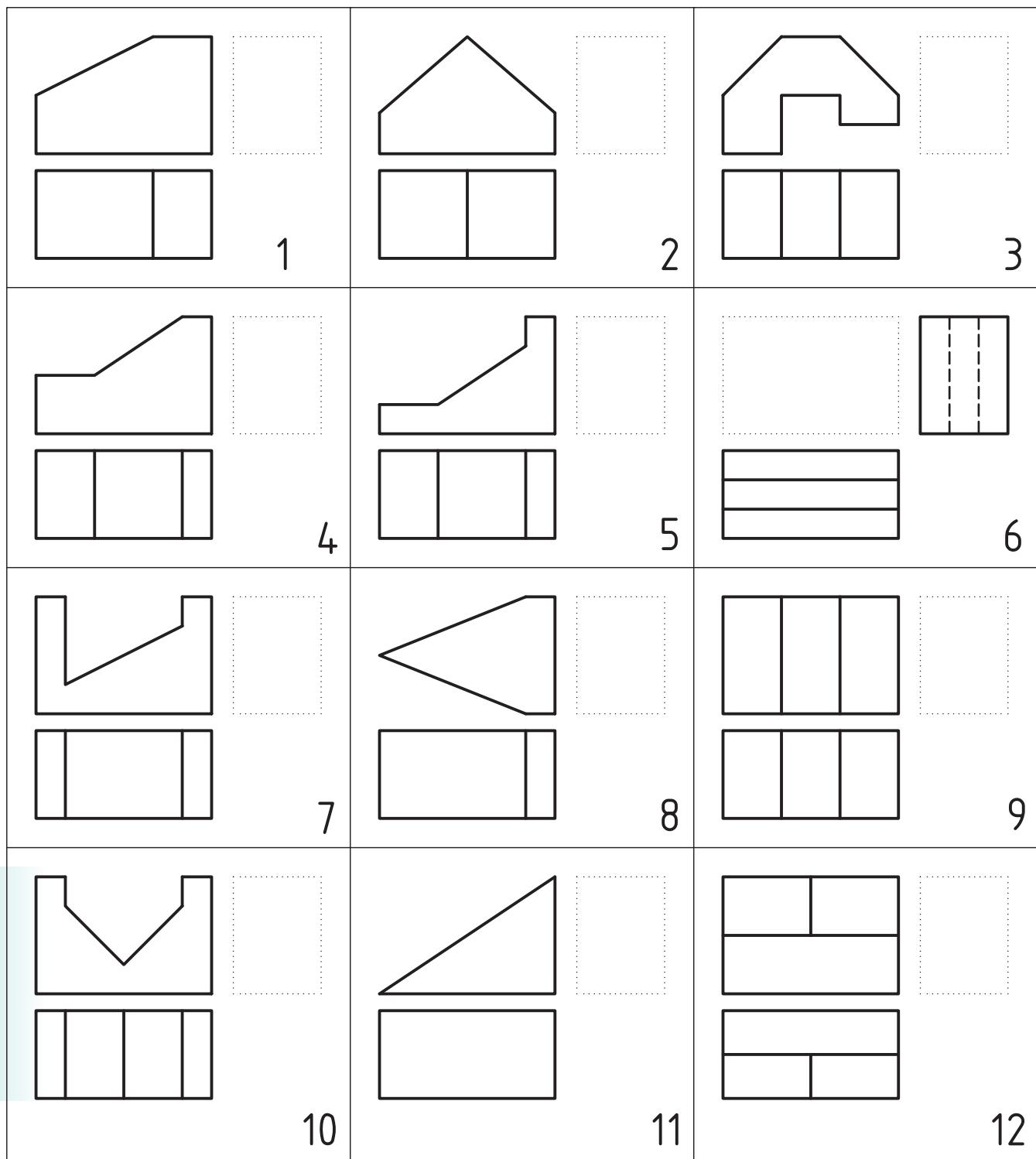
15

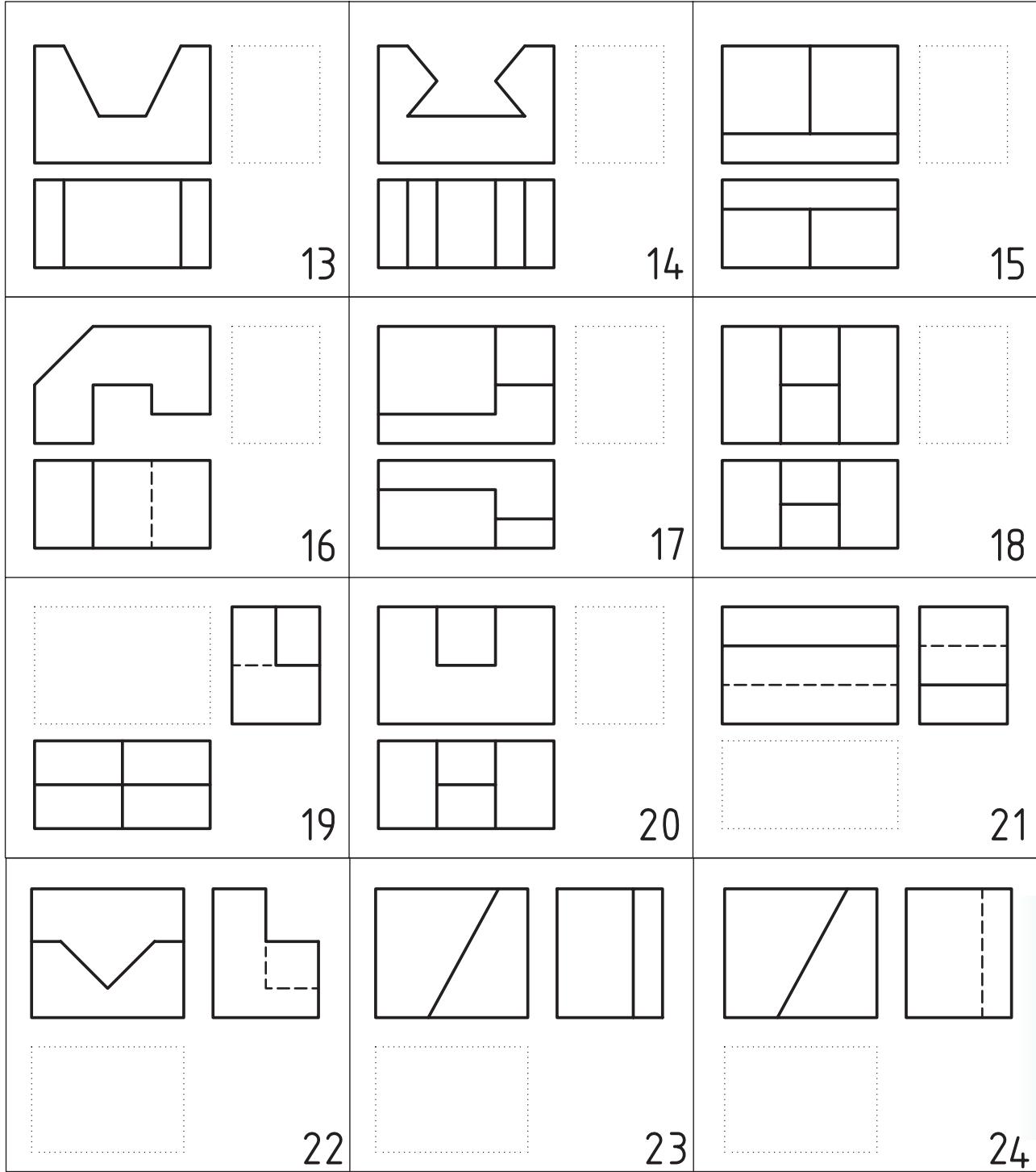

16

با توجه به نمایهای داده شده از اجسام مورد نظر مطلوب است: ترسیم نمایهای موجود و به دست آوردن نمای مجهول، ◀

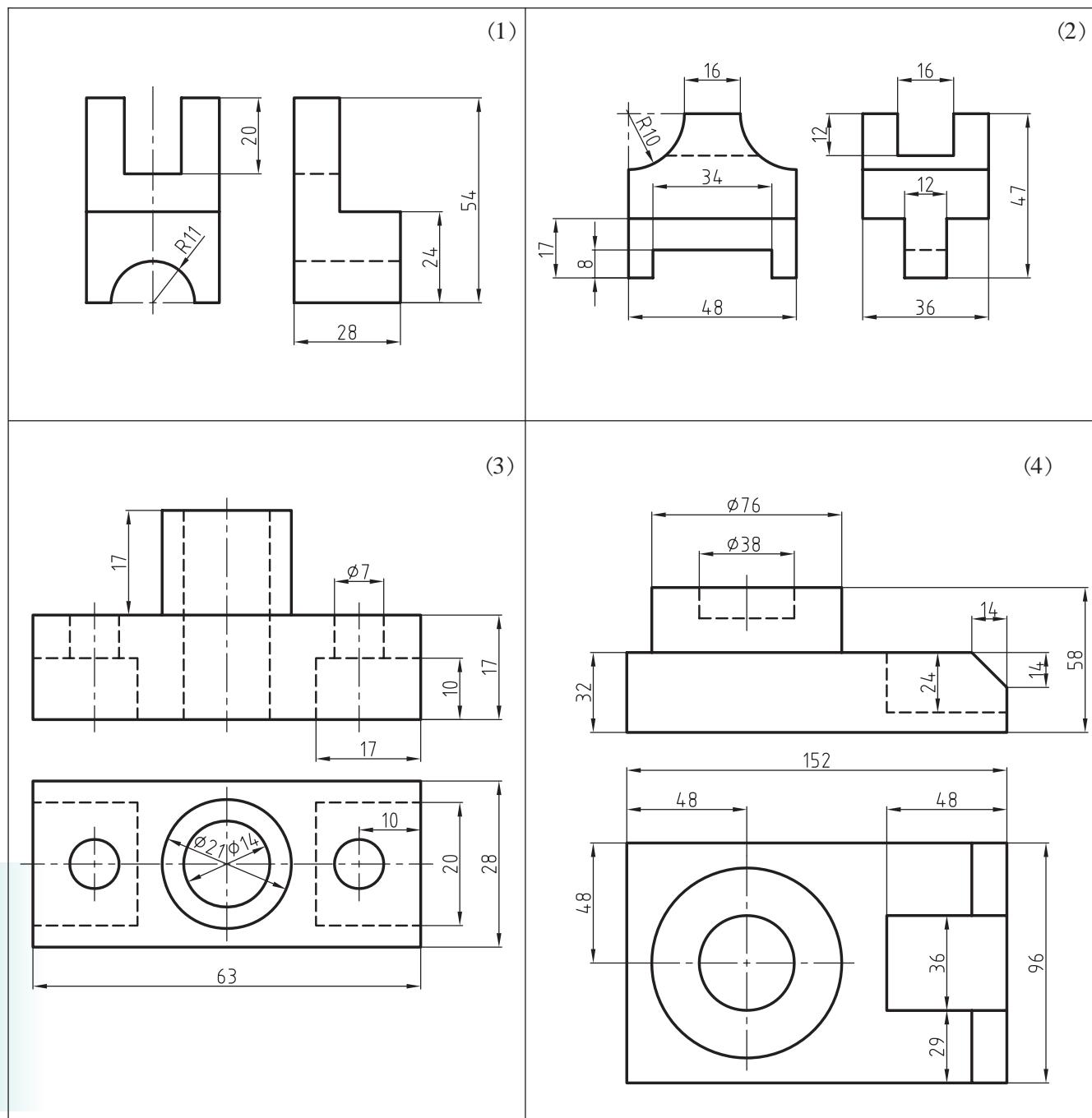
تصویر مجسم ایزو متریک آنها روی کاغذ سفید A4

با توجه به دو نمای داده شده مطلوب است: ترسیم نمای سوم و تصویر مجسم ایزومتریک اجسام به همراه اندازه‌گذاری.

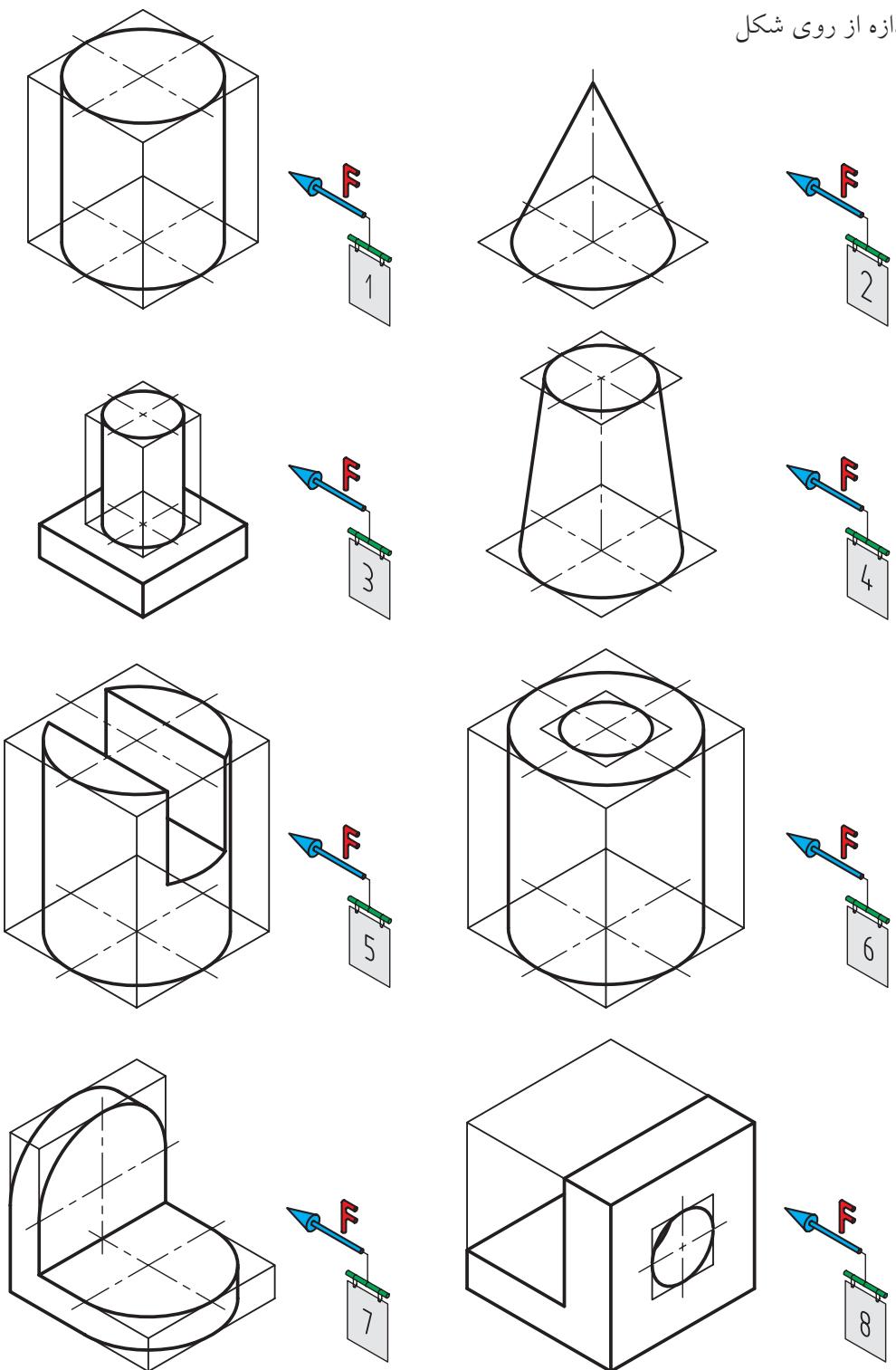
مقیاس ۱:۱

◀ تصویر مجسم ایزومتریک احجام داده شده را بر روی کاغذ A4 انجام دهید.

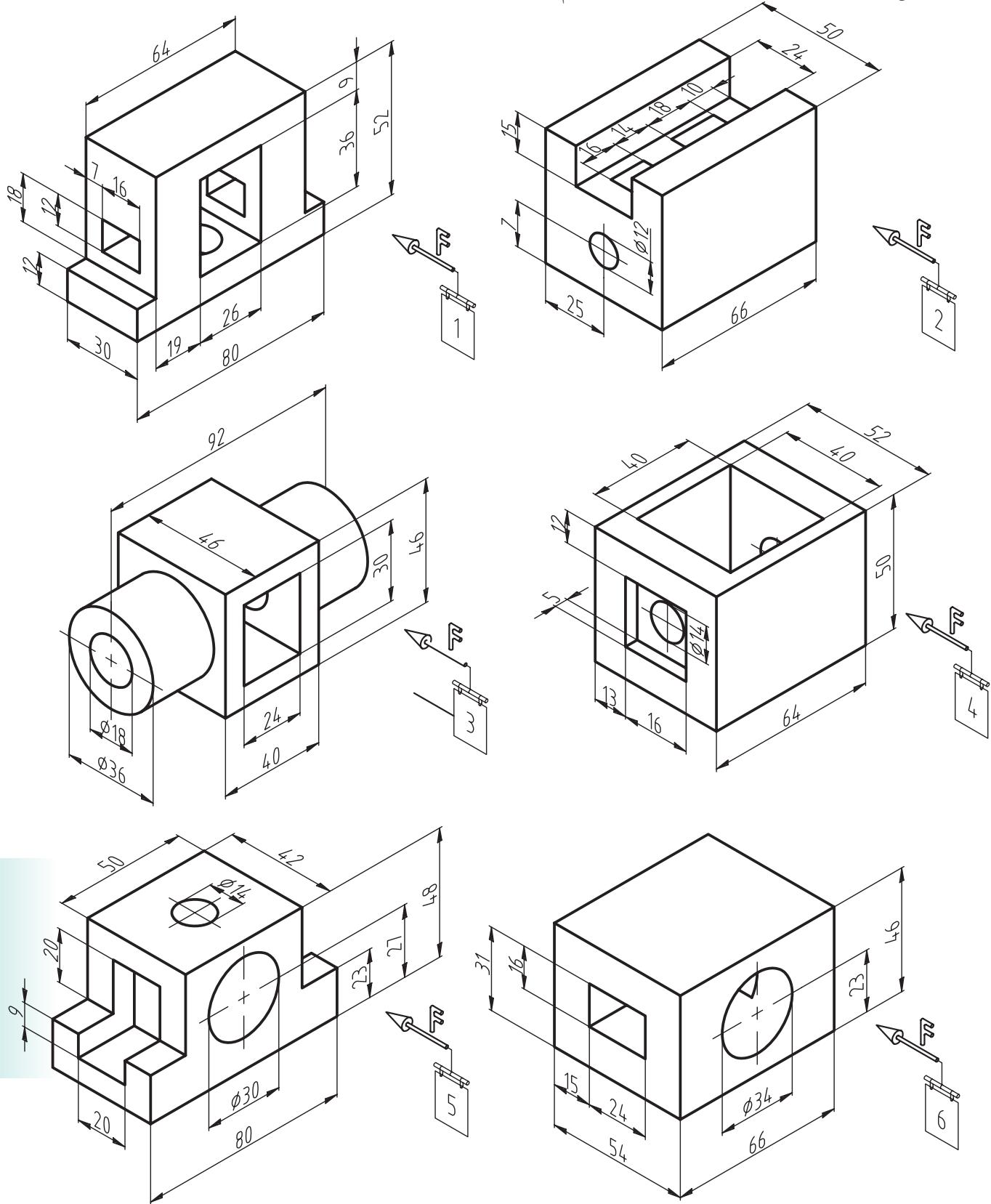
کلیه مراحل ترسیم دایره در تصویر مجسم ایزومتریک الزامی است و از کشیدن خطوط کمکی خودداری کنید

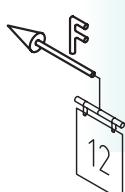
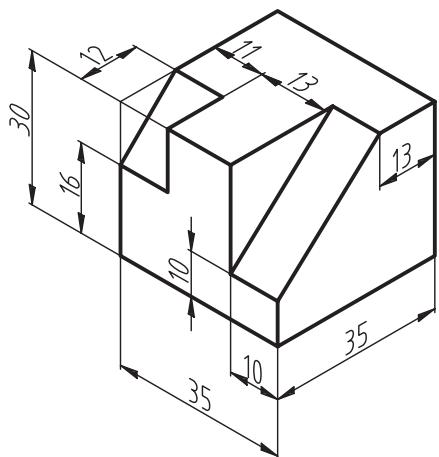
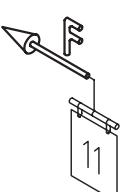
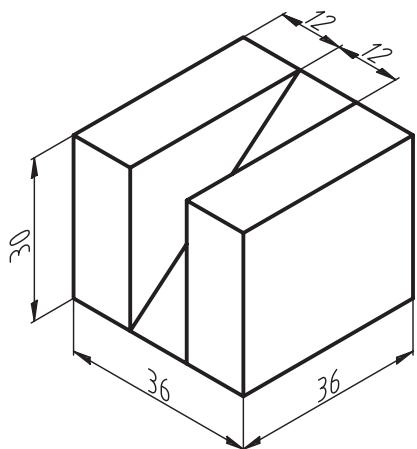
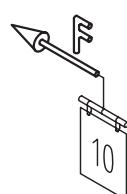
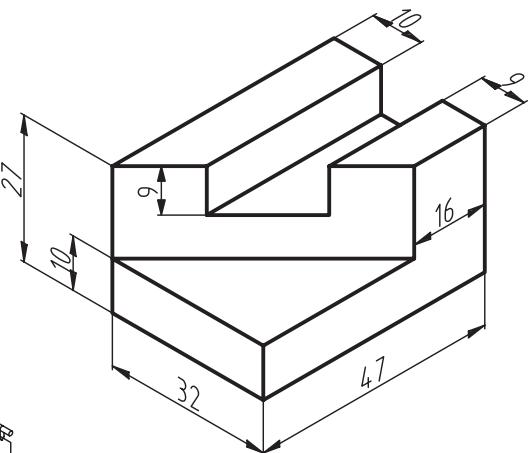
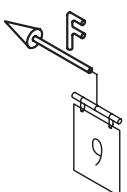
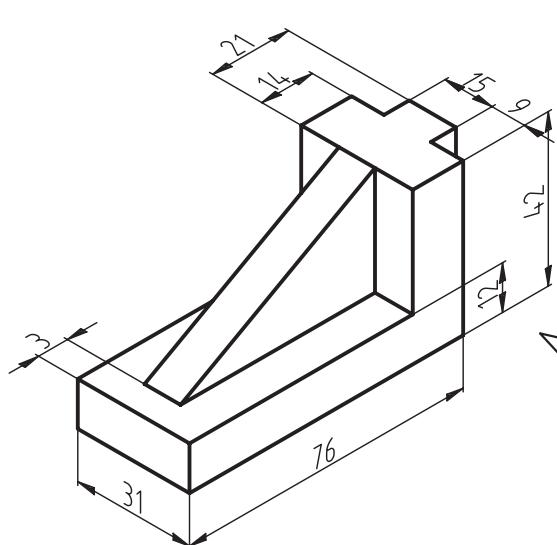
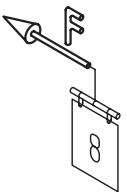
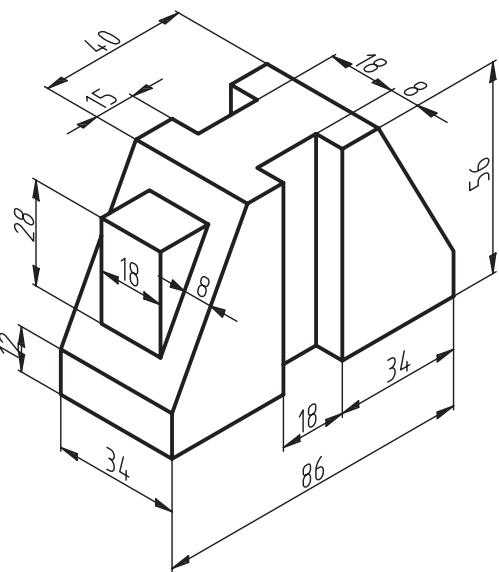
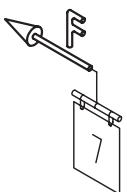
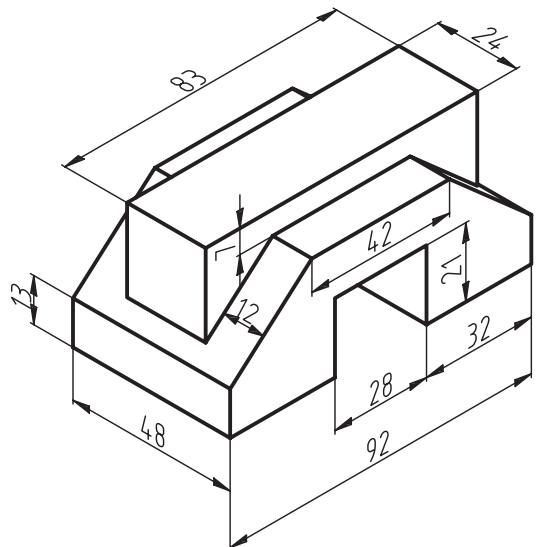
- کسب اندازه از روی شکل

ضمون ترسیم سه نمای احجام داده شده تصویر مجسم ایزومتریک آنها را ترسیم کنید.

هر شکل در یک ورق A4 سفید - مقیاس ۱:۱ - ترسیم کادر و جدول

فصل هجدهم

تصویر مجسم کاوالیر

◀ هدف‌های رفتاری

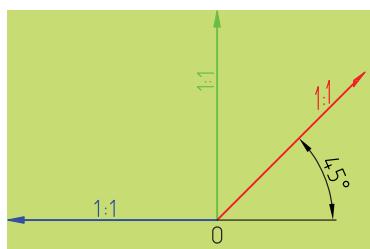
پس از آموزش این فصل از هنرجو انتظار می‌رود:

- تصویر مجسم کاوالیر را با مشخصات توضیح دهد.
- مزایای استفاده از تصویر مجسم کاوالیر را بیان کند.
- تصویر مجسم کاوالیر را ترسیم کند.

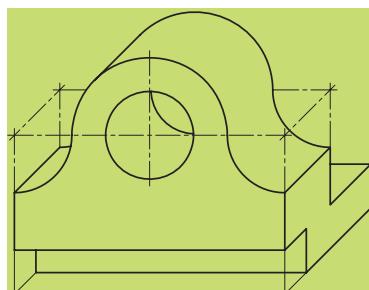

تصویر مجسم کاوالیر

از انواع تصویر مجسم موازی است که هر سه مقیاس آنرا روی محورها در نظر می‌گیرند. محورها مطابق شکل ۱۸-۱ هستند. در ضمن یکی از زوایا 45° درجه و دیگری صفر است.

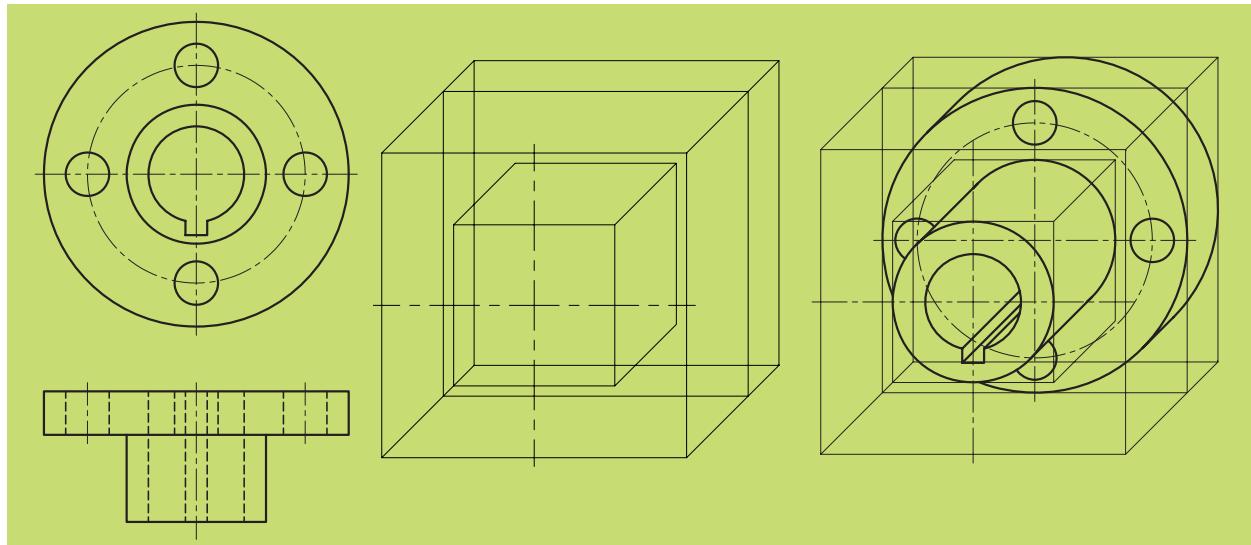

شکل ۱۸-۱

شکل ۱۸-۲

بر حسب شکل قطعه، زاویه 45° درجه را در سمت راست یا چپ نقطه O قرار می‌گیرد. پس همان طور که مشاهده می‌شود، می‌توان از گونیای 45° درجه برای ترسیم استفاده کرد. در سطحی که زاویه محور صفر درجه است، شکل‌های هندسی به همان صورت اولیه و بدون تغییر باقی می‌مانند (مانند نمونه زیر که دایره بدون تغییر رسم شده است). به شکل ۱۸-۲ نگاه کنید. نکته قابل توجه این جاست که سادگی در ترسیم این نوع تصویر مجسم و سرعت رسم آن باعث استفاده گسترده آن شده است شکل ۱۸-۳ نمونه‌ای را نشان می‌دهد.

شکل ۱۸-۳

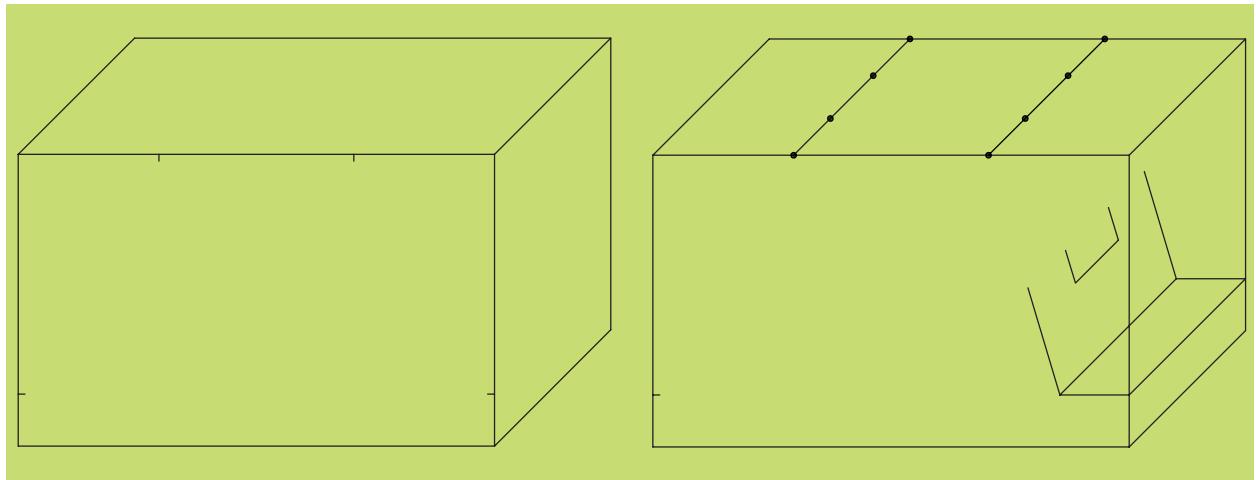
برای آشنایی بیشتر با کاربردهای تصویر مجسم کاوالیر به شکل‌های زیر، نگاه

کنید (شکل ۱۸-۴).

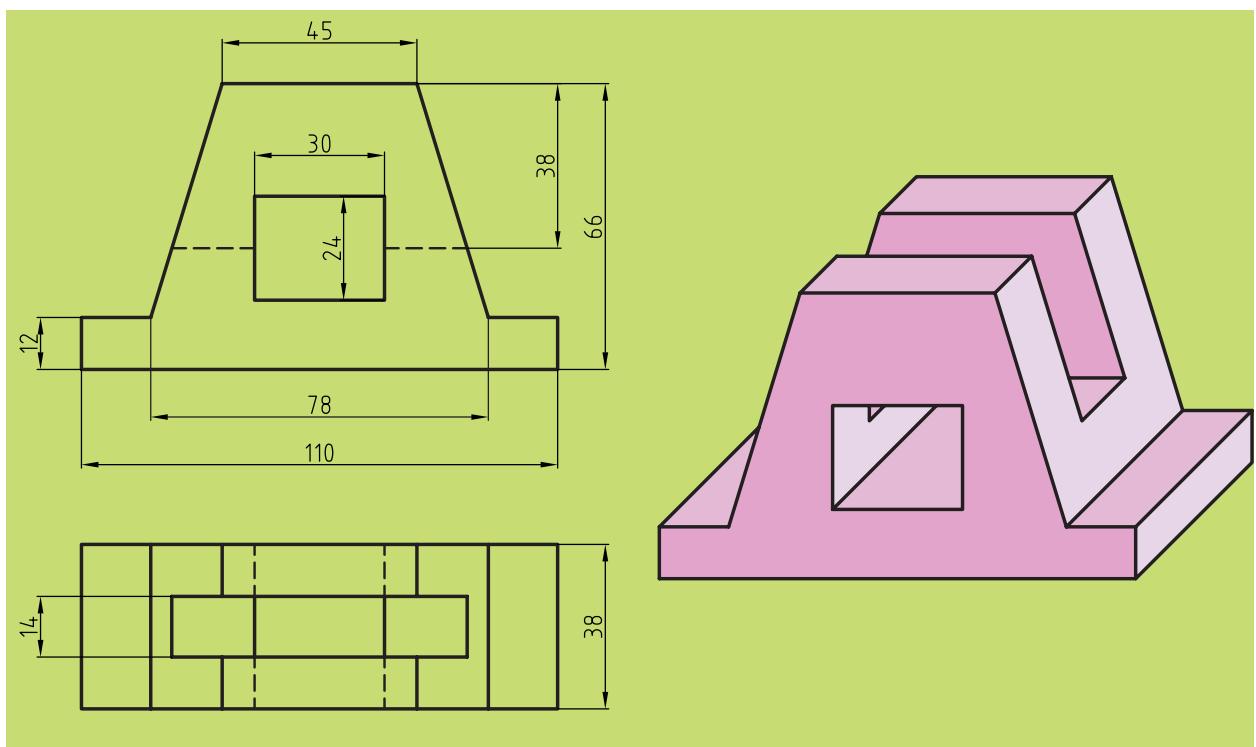

شکل ۱۸-۴

باید توجه داشت که ترسیم سطوح شیبدار در این نوع تصویر مجسم دارای همان قاعده‌ای است که قبلاً در تصویر مجسم ایزومتریک ذکر شد. به شکل‌های ۱۸-۵ و ۱۸-۶ توجه کنید تا مراحل ترسیم سطوح شیبدار در تصویر مجسم کاوالیر را بشناسید.

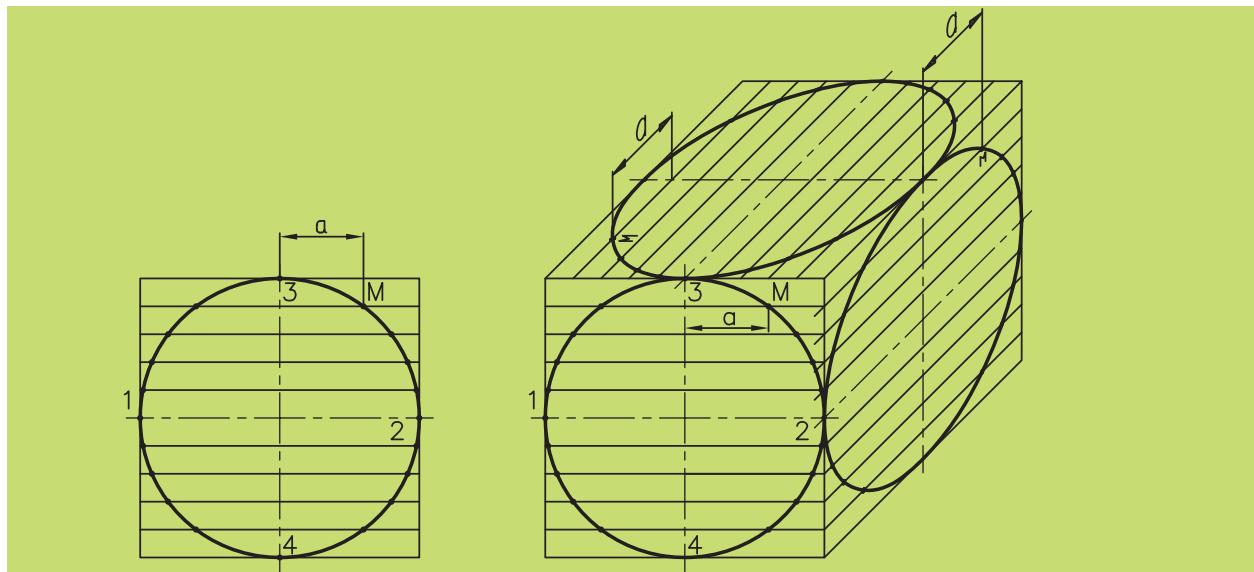
شکل ۱۸-۵

شکل ۱۸-۶

◀ ترسیم دایره

ترسیم دایره در تصویر مجسم کاوالیر زمانی که روی محور 45° درجه قرار بگیرد، دیگر یک دایره نخواهد بود و به بیضی تبدیل می‌شود. اکنون به شکل ۱۸-۷ نگاه کنید. یک مکعب در تصویر مجسم کاوالیر دیده می‌شود که بر سطح آن دایره‌ای ترسیم شده و روش به دست آوردن بیضی به روش نقطه‌یابی روی وجه این مکعب مشخص شده است.

شکل ۱۸-۷

همان‌گونه که ملاحظه می‌کنید، دایره را در وجهی که زاویه تصویر مجسم کاوالیر صفر است به تعدادی از تقسیمات مساوی یا نامساوی (در اینجا به هشت قسمت مساوی) تقسیم می‌کنیم و عیناً این تقسیمات را به وجه 45° درجه این مکعب در نمای جانبی و بالا انتقال می‌دهیم. سپس نقاط اقطار اصلی دایره را روی تصویر مجسم، همانند نما شماره‌گذاری می‌کنیم و نسبت به انتقال نقاط نظیر به داخل تصویر مجسم اقدام می‌کنیم، مثل نقطه M که فاصله آن را از محور عمودی دایره تا محل اتصال که آنرا a نامیده‌ایم توسط پرگار جدا می‌سازیم و بر روی تمامی وجوه تصویر مجسم قرار می‌دهیم. در پایان با اتصال نقاط به هم، بیضی موردنظر در نمای جانبی و بالا به دست خواهد آمد. نکته قابل توجه این جاست که هر چقدر تعداد تقسیمات ما بیشتر باشد، نقاط بیشتری برای ترسیم منحنی بیضی به دست خواهیم آورد و منحنی بیضی دقیق‌تری ترسیم می‌شود.

ارزشیابی پایانی

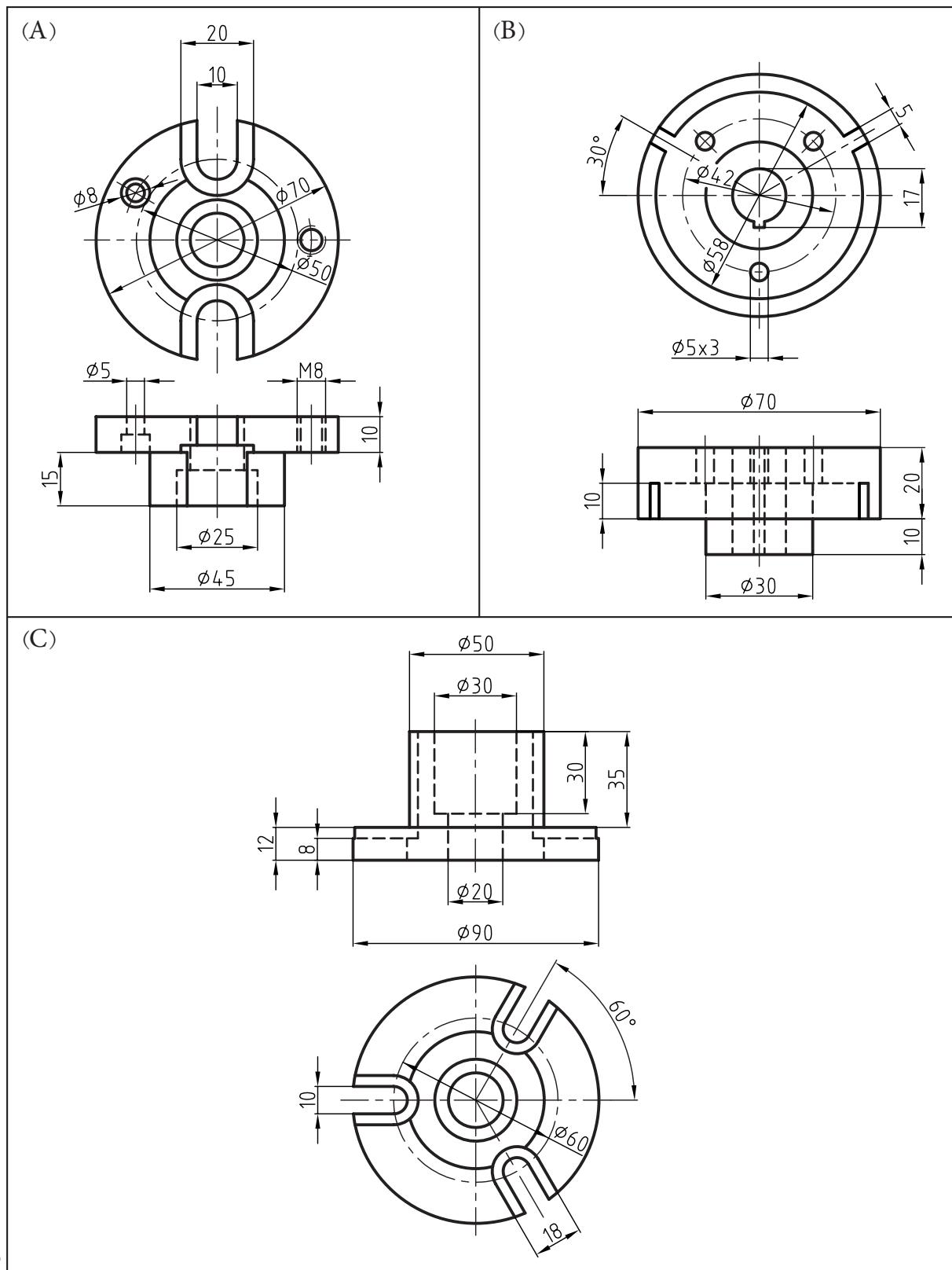
◀ نظری

۱. تصویر مجسم کاوالیر جزء کدام دسته از تصاویر مجسم است؟
۲. با رسم یک شکل با دست آزاد، محورها را در تصویر مجسم کاوالیر توضیح دهید (به همراه زوایا و مقیاس).
۳. مزایای استفاده از این تصویر مجسم چیست؟
۴. وضعیت ترسیم دایره بر روی تصویر مجسم کاوالیر را در هر سه‌نما با ترسیم دست آزاد توضیح دهید.
۵. تصویر مجسم کاوالیر برای چه اجسامی مناسب‌تر است؟
۶. وضعیت ترسیم سطوح شیبدار بر روی تصویر مجسم کاوالیر چگونه است؟

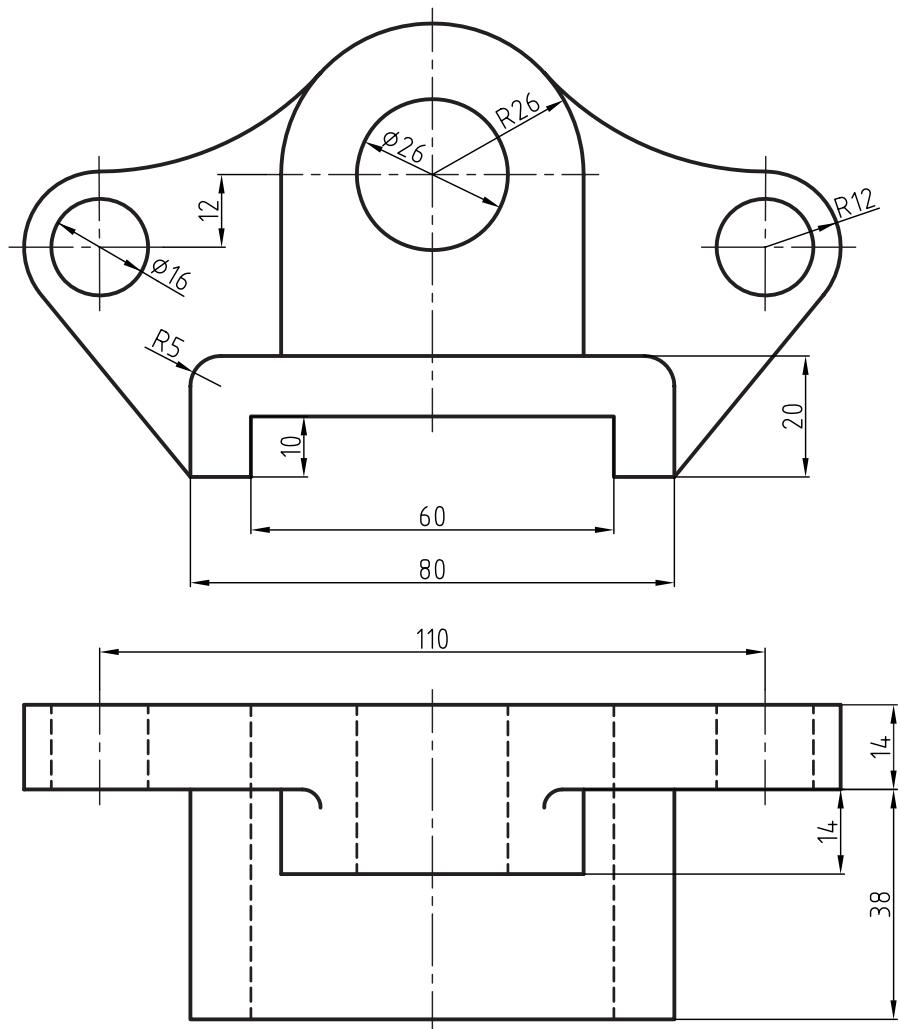
عملی

با توجه به دو نمای داده شده، نمای سوم و تصویر مجسم کاوالیر اجسام را رسم کنید.

با توجه به دو نمای داده شده، نمای سوم و تصویر مجسم کاوالیر را رسم کنید. ◀

فصل نوزدهم

تصویر مجسم کابینت

◀ هدف‌های رفتاری

پس از آموزش این فصل از هنرجو انتظار می‌رود:

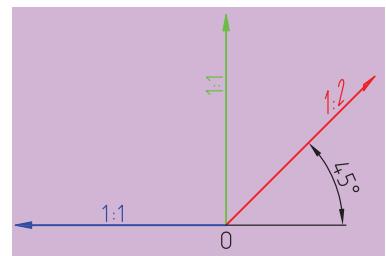
- تصویر مجسم کابینت را با مشخصات توضیح دهد.
- دلایل استفاده از تصویر مجسم کابینت را شرح دهد.
- تصویر مجسم کابینت را ترسیم کند.
- در تمرینات اختیاری بتواند بهترین نوع تصویر مجسم را انتخاب، و آنرا رسم کند.

تصویر مجسم کایپن

رایج ترین تصویر مجسم مایل، کایپن است. البته این نوع تصویر مجسم را دیمتریک مایل نیز می‌نامند. در این نوع تصویر مجسم، محورها همانند تصویر مجسم کاوالیر است. یعنی یک زاویه 45° درجه در سمت راست یا چپ، بر حسب نوع جسم، ولی مقیاس روی محور 45° درجه $1:2$ است. به شکل ۱۹-۱ نگاه کنید.

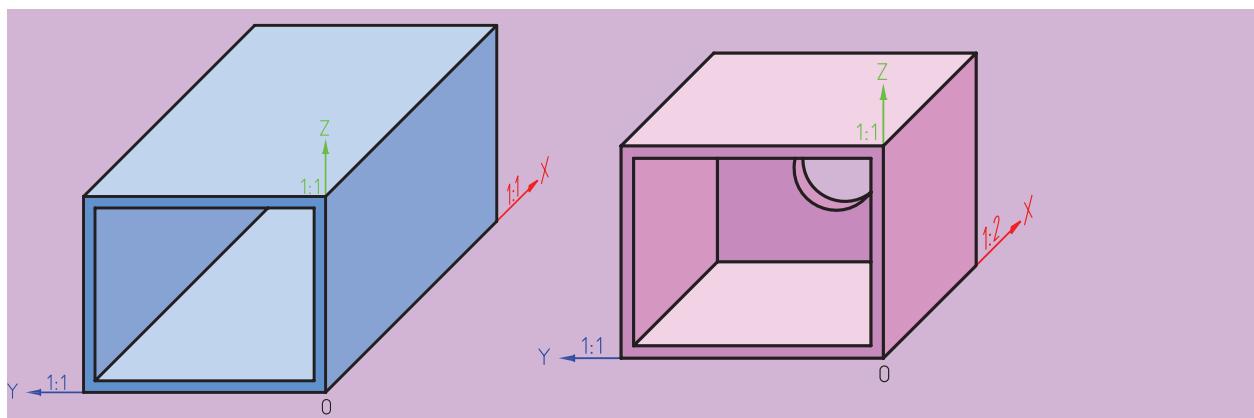
محورهای تصویر مجسم کایپن به همراه مقیاس روی محور نشان داده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌کنید این تصویر مجسم برای اجسام طویل، مناسب است. به شکل ۱۹-۲ دقت کنید. از یک جسم هم تصویر مجسم کاوالیر و هم کایپن ارائه شده است. در مقایسه دو تصویر متوجه می‌شوید که تصویر مجسم کایپن توانسته دایره‌انهای جسم را نشان دهد که آن هم به دلیل مقیاس $1:2$ بر روی محور 45° درجه این تصویر است.

شکل ۱۹-۱

نکته

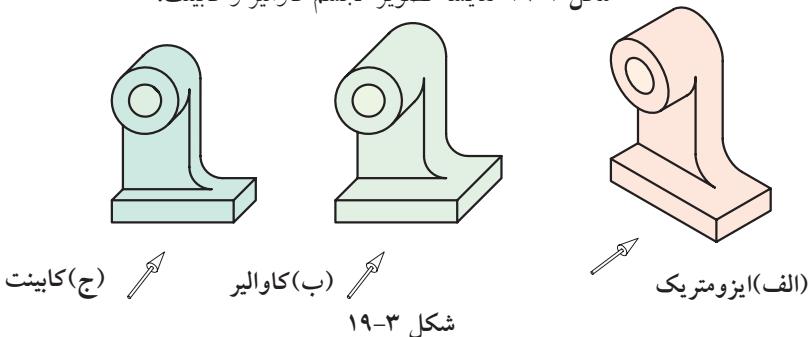
طریقه ترسیم تصویر مجسم کایپن به ترسیم تصویر مجسم کاوالیر شباهت دارد. با این تفاوت که در تصویر مجسم کایپن از دو مقیاس $1:1$ و $1:2$ استفاده می‌شود.

(ب) کاوالیر

(الف) کایپن

شکل ۱۹-۲ مقایسه تصویر مجسم کاوالیر و کایپن.

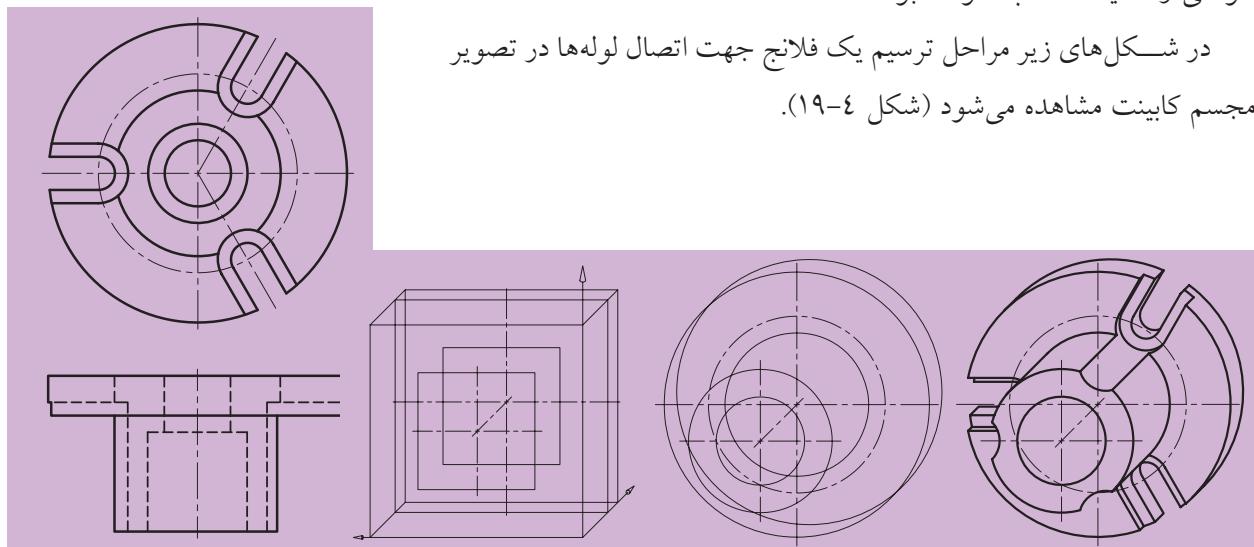
۱۹-۳

(ج) کایپن (ب) کاوالیر (الف) ایزومتریک

همان‌طور که در شکل ۱۹-۳ مشاهده می‌کنید مقایسه‌ای از نمایش یک جسم به سه طریق ایزومتریک و کاوالیر و کایپن نشان داده شده است.

در هر صورت تصویر مجسم کاوالیر برای اجسام نازک و کابینت برای اجسام طولانی و کشیده مناسب خواهد بود.

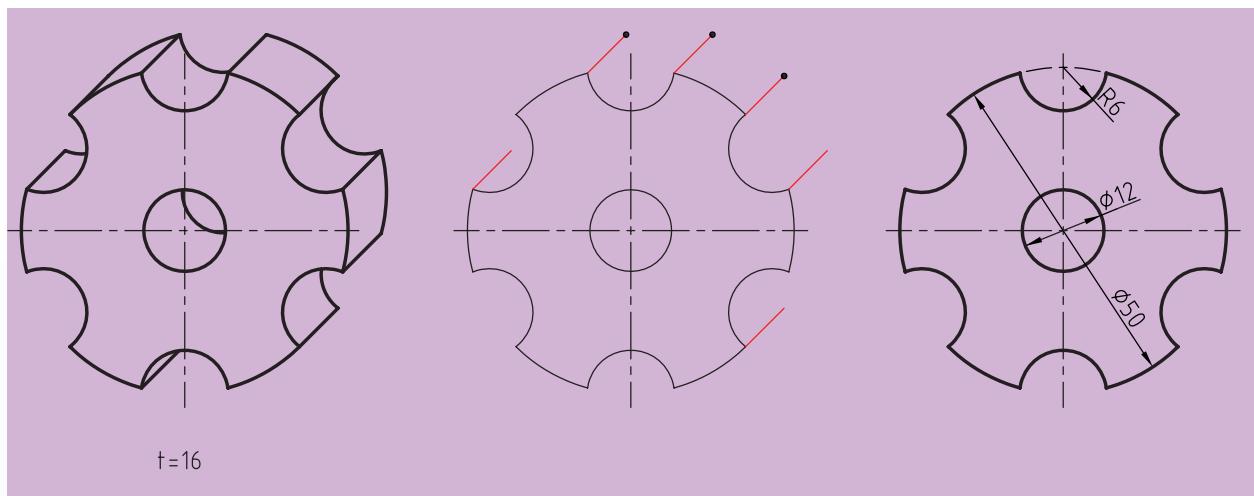
در شکل‌های زیر مراحل ترسیم یک فلانج جهت اتصال لوله‌ها در تصویر مجسم کابینت مشاهده می‌شود (شکل ۱۹-۴).

شکل ۱۹-۴ مراحل ترسیم یک فلانج در تصویر مجسم کابینت

همچنین در موقعی که جسم در یک سمت خود دارای فرم و کمان است و نیز ضخامت زیادی دارد، استفاده از تصویر مجسم کابینت مطلوب است.

ترسیم این سه‌بعدی بسیار آسان است. بهویژه زمانی که ضخامت قطعه در همه جا یکسان باشد، مانند قطعاتی که از ورق ساخته می‌شوند. به نمونه زیر توجه کنید (شکل ۱۹-۵).

شکل ۱۹-۵

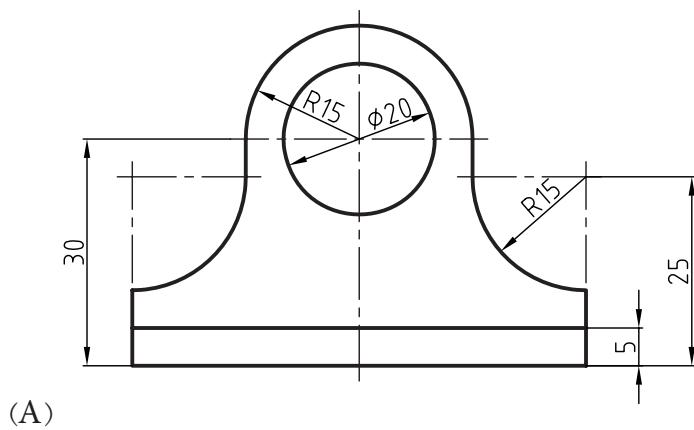
◀ نظری:

۱. شباهت‌های تصویر مجسم کاوالیر و کابینت را بنویسید.
۲. نام دیگر تصویر مجسم کابینت چیست؟
۳. تصویر مجسم کابینت برای ترسیم چه نوع اجسامی مناسب‌تر است؟
۴. با ترسیم شکل به وسیله دست آزاد، تصویر مجسم کابینت را توضیح دهید.

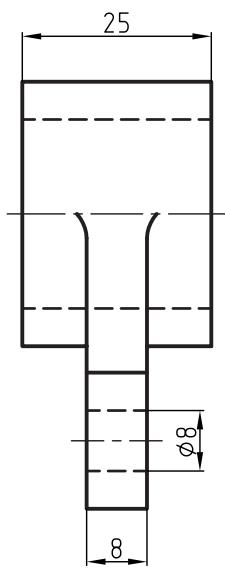
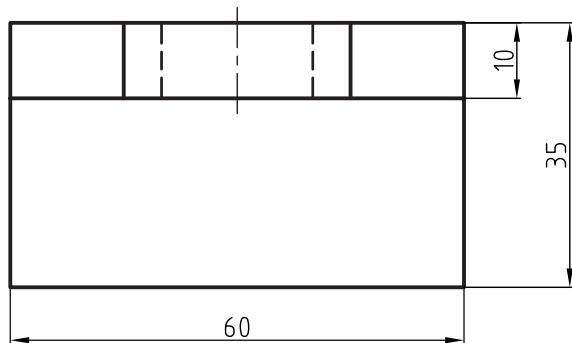
ارزشیابی پایانی

عملی: ◀

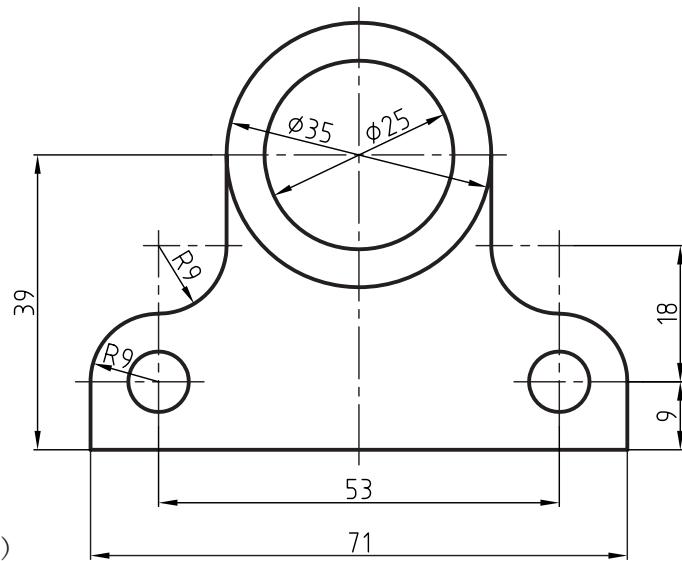
با توجه به دو نمای داده شده، ضمن ترسیم نمای سوم، تصویر مجسم کابینت اجسام را رسم کنید.

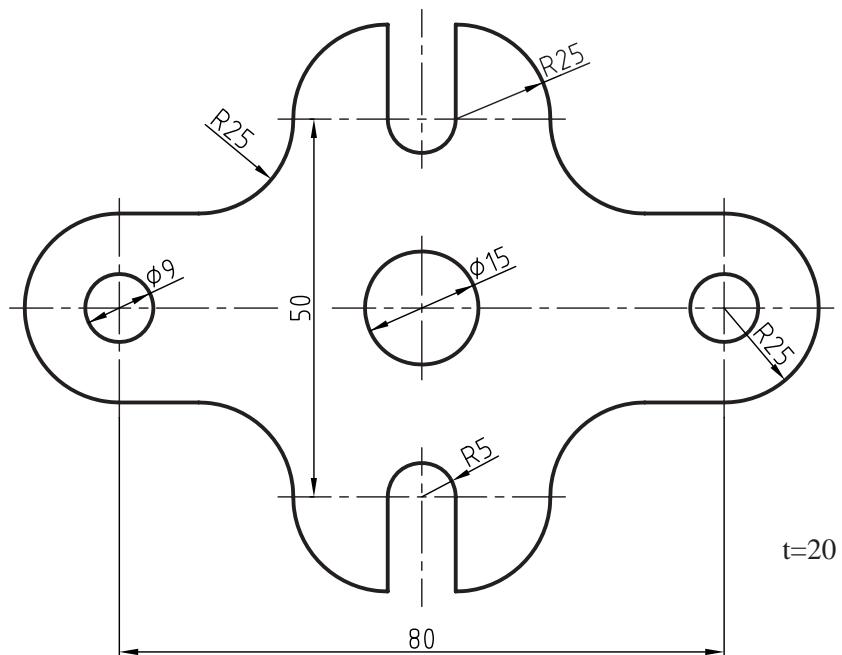
(A)

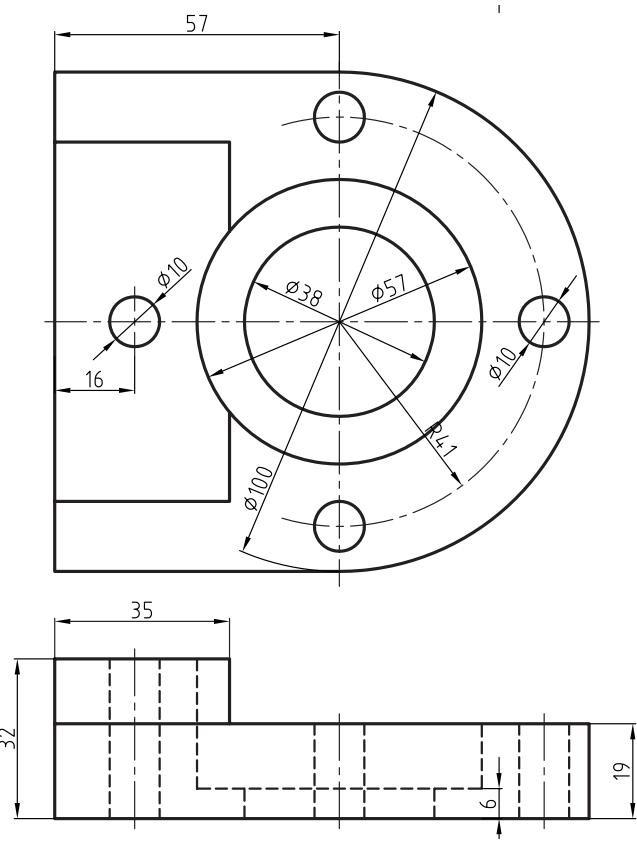
(B)

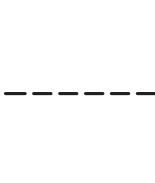
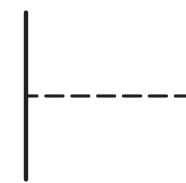
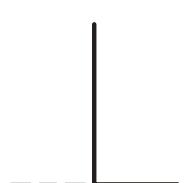
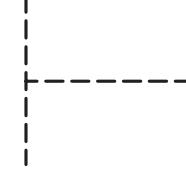
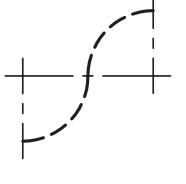
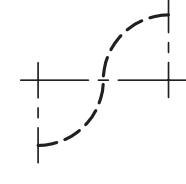
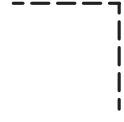
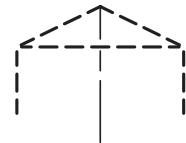
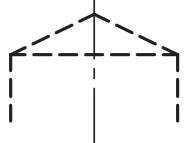
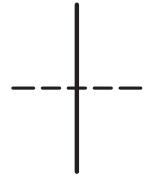
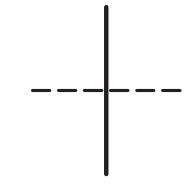
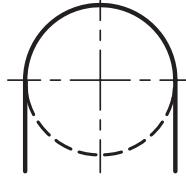
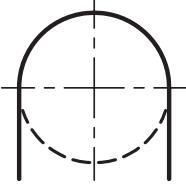
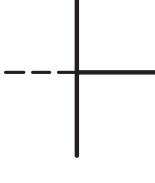
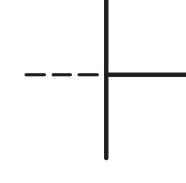
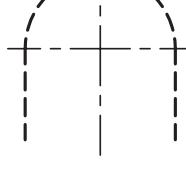
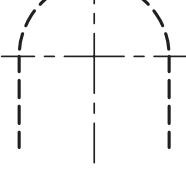
(A) با توجه به نمای داده شده، صرفاً تصویر مجسم کابینت جسم را با مقیاس 1:1 رسم کنید.

(B) با توجه به دو نمای داده شده، ضمن ترسیم نمای سوم، تصویر مجسم کابینت اجسام را رسم کنید.

ارتباط درست خطوط در نقشه

نادرست	درست	نادرست	درست
			
			
			
			
			

جدول (١) مقادیر میلی‌متر بر حسب اینچ

میلی‌متر	اینچ	میلی‌متر	اینچ	میلی‌متر	اینچ	میلی‌متر	اینچ
١	٠/٠٣	٢٦	١/٠٢	٥١	٢/٠٠	٧٦	٢/٩٩
٢	٠/٠٧	٢٧	١/٠٦	٥٢	٢/٠٤	٧٧	٣/٠٣
٣	٠/١١	٢٨	١/١٠	٥٣	٢/٠٨	٧٨	٣/٠٧
٤	٠/١٥	٢٩	١/١٤	٥٤	٢/١٢	٧٩	٣/١١
٥	٠/١٩	٣٠	١/١٨	٥٥	٢/١٦	٨٠	٣/١٤
٦	٠/٢٣	٣١	١/٢٢	٥٦	٢/٢٠	٨١	٣/١٨
٧	٠/٢٧	٣٢	١/٢٥	٥٧	٢/٢٤	٨٢	٣/٢٢
٨	٠/٣١	٣٣	١/٢٩	٥٨	٢/٢٨	٨٣	٣/٢٦
٩	٠/٣٥	٣٤	١/٣٣	٥٩	٢/٣٢	٨٤	٣/٣٠
١٠	٠/٣٩	٣٥	١/٧	٦٠	٢/٣٦	٨٥	٣/٣٤
١١	٠/٤٣	٣٦	١/٤١	٦١	٢/٤٠	٨٦	٣/٣٨
١٢	٠/٤٧	٣٧	١/٤٥	٦٢	٢/٤٤	٨٧	٣/٤٢
١٣	٠/٥١	٣٨	١/٤٩	٦٣	٢/٤٨	٨٨	٣/٤٦
١٤	٠/٥٥	٣٩	١/٥٣	٦٤	٢/٥١	٨٩	٣/٥٠
١٥	٠/٥٩	٤٠	١/٥٧	٦٥	٢/٥٥	٩٠	٣/٥٤
١٦	٠/٦٢	٤١	١/٦١	٦٦	٢/٥٩	٩١	٣/٥٨
١٧	٠/٦٦	٤٢	١/٦٥	٦٧	٢/٦٣	٩٢	٣/٦٢
١٨	٠/٧٠	٤٣	١/٦٩	٦٨	٢/٦٧	٩٣	٣/٦٦
١٩	٠/٧٤	٤٤	١/٧٣	٦٩	٢/٧١	٩٤	٣/٧٠
٢٠	٠/٧٨	٤٥	١/٧٧	٧٠	٢/٧٥	٩٥	٣/٧٤
٢١	٠/٨٢	٤٦	١/٨١	٧١	٢/٧٩	٩٦	٣/٧٧
٢٢	٠/٨٦	٤٧	١/٨٥	٧٢	٢/٨٣	٩٧	٣/٨١
٢٣	٠/٩٠	٤٨	١/٨٨	٧٣	٢/٨٧	٩٨	٣/٨٥
٢٤	٠/٩٤	٤٩	١/٩٢	٧٤	٢/٩١	٩٩	٣/٨٩
٢٥	٠/٩٨	٥٠	١/٩٦	٧٥	٢/٩٥	١٠٠	٣/٩٣

جدول (۲) مقدار کسری اینچ بر حسب میلی‌متر

اینچ میلی‌متر	اینچ میلی‌متر	اینچ میلی‌متر	اینچ میلی‌متر	اینچ میلی‌متر	اینچ میلی‌متر	اینچ میلی‌متر	اینچ میلی‌متر
$\frac{64}{1}$ ۰/۳	$\frac{64}{17}$	$\frac{64}{7}$	$\frac{64}{33}$	$\frac{13}{0}$	$\frac{64}{49}$	$\frac{19}{4}$	
$\frac{32}{1}$ ۰/۷	$\frac{32}{9}$	$\frac{7}{1}$	$\frac{32}{17}$	$\frac{13}{4}$	$\frac{32}{25}$	$\frac{19}{8}$	
$\frac{64}{3}$ ۱/۱	$\frac{64}{19}$	$\frac{7}{5}$	$\frac{64}{35}$	$\frac{13}{8}$	$\frac{64}{51}$	$\frac{20}{2}$	
$\frac{16}{1}$ ۱/۵	$\frac{16}{5}$	$\frac{7}{9}$	$\frac{16}{9}$	$\frac{14}{2}$	$\frac{16}{13}$	$\frac{20}{6}$	
$\frac{64}{5}$ ۱/۹	$\frac{64}{21}$	$\frac{8}{3}$	$\frac{64}{37}$	$\frac{14}{6}$	$\frac{64}{53}$	$\frac{21}{0}$	
$\frac{32}{3}$ ۲/۳	$\frac{32}{11}$	$\frac{8}{7}$	$\frac{32}{19}$	$\frac{15}{0}$	$\frac{32}{27}$	$\frac{21}{4}$	
$\frac{64}{7}$ ۲/۷	$\frac{64}{23}$	$\frac{9}{1}$	$\frac{64}{39}$	$\frac{15}{4}$	$\frac{64}{57}$	$\frac{21}{8}$	
$\frac{8}{1}$ ۳/۱	$\frac{8}{3}$	$\frac{9}{5}$	$\frac{8}{5}$	$\frac{15}{8}$	$\frac{8}{7}$	$\frac{22}{2}$	
$\frac{64}{9}$ ۳/۵	$\frac{64}{25}$	$\frac{9}{9}$	$\frac{64}{41}$	$\frac{16}{2}$	$\frac{64}{57}$	$\frac{22}{6}$	
$\frac{32}{5}$ ۳/۹	$\frac{32}{13}$	$\frac{10}{3}$	$\frac{32}{21}$	$\frac{16}{6}$	$\frac{32}{29}$	$\frac{33}{0}$	
$\frac{64}{11}$ ۴/۳	$\frac{64}{27}$	$\frac{10}{7}$	$\frac{64}{43}$	$\frac{17}{0}$	$\frac{64}{59}$	$\frac{23}{4}$	
$\frac{16}{3}$ ۴/۷	$\frac{16}{7}$	$\frac{11}{1}$	$\frac{16}{11}$	$\frac{17}{4}$	$\frac{16}{15}$	$\frac{23}{8}$	
$\frac{64}{13}$ ۵/۱	$\frac{64}{29}$	$\frac{11}{5}$	$\frac{64}{46}$	$\frac{17}{8}$	$\frac{64}{61}$	$\frac{24}{2}$	
$\frac{32}{7}$ ۵/۵	$\frac{32}{15}$	$\frac{11}{9}$	$\frac{32}{23}$	$\frac{18}{2}$	$\frac{32}{31}$	$\frac{24}{6}$	
$\frac{64}{15}$ ۵/۹	$\frac{64}{31}$	$\frac{12}{3}$	$\frac{64}{47}$	$\frac{18}{6}$	$\frac{64}{63}$	$\frac{25}{0}$	
$\frac{4}{1}$ ۶/۳	$\frac{2}{1}$	$\frac{12}{7}$	$\frac{4}{3}$	$\frac{19}{0}$	۱	$\frac{25}{4}$	

جدول (۳) مقادیر اینچ بر حسب میلی‌متر

اینچ	میلی‌متر	اینچ	میلی‌متر	اینچ	میلی‌متر	اینچ	میلی‌متر
۱	۲۵/۴	۲۶	۶۶۰/۴	۵۱	۱۲۹۵/۴	۷۶	۱۹۳۰/۴
۲	۵۰/۸	۲۷	۶۸۵/۸	۵۲	۱۳۲۰/۸	۷۷	۱۹۵۵/۸
۳	۷۶/۲	۲۸	۷۱۱/۲	۵۳	۱۳۴۶/۲	۷۸	۱۹۸۱/۲
۴	۱۰۱/۶	۲۹	۷۳۶/۶	۵۴	۱۳۷۱/۶	۷۹	۲۰۰۶/۶
۵	۱۲۷/۰	۳۰	۷۶۲/۰	۵۵	۱۳۹۷/۰	۸۰	۲۰۳۲/۰
۶	۱۵۲/۴	۳۱	۷۸۷/۴	۵۶	۱۴۴۲۲/۴	۸۱	۲۰۵۷/۴
۷	۱۷۷/۸	۳۲	۸۱۲/۸	۵۷	۱۴۴۷/۸	۸۲	۲۰۸۲/۸
۸	۲۰۳/۲	۳۳	۸۳۸/۲	۵۸	۱۴۷۲/۲	۸۳	۲۱۰۸/۲
۹	۲۲۸/۶	۳۴	۸۶۳/۶	۵۹	۱۴۹۸/۶	۸۴	۲۱۳۳/۶
۱۰	۲۵۴/۰	۳۵	۸۸۹/۰	۶۰	۱۵۲۴/۰	۸۵	۲۱۵۹/۰
۱۱	۲۷۹/۴	۳۶	۹۱۴/۴	۶۱	۱۵۴۹/۴	۸۶	۲۱۸۴/۴
۱۲	۳۰۴/۸	۳۷	۹۳۹/۸	۶۲	۱۵۷۴/۸	۸۷	۲۲۰۹/۸
۱۳	۳۳۰/۲	۳۸	۹۶۵/۲	۶۳	۱۶۰۰/۲	۸۸	۲۲۳۵/۲
۱۴	۳۵۵/۶	۳۹	۹۹۰/۶	۶۴	۱۶۲۵/۶	۸۹	۲۲۶۰/۶
۱۵	۳۸۱/۰	۴۰	۱۰۱۶/۰	۶۵	۱۶۵۱/۰	۹۰	۲۲۸۶/۰
۱۶	۴۰۶/۴	۴۱	۱۰۴۱/۴	۶۶	۱۶۷۶/۴	۹۱	۲۳۱۱/۴
۱۷	۴۳۱/۸	۴۲	۱۰۶۶/۸	۶۷	۱۷۰۱/۸	۹۲	۲۳۳۶/۸
۱۸	۴۵۷/۲	۴۳	۱۰۹۲/۲	۶۸	۱۷۲۷/۲	۹۳	۲۳۶۲/۲
۱۹	۴۸۲/۶	۴۴	۱۱۱۷/۶	۶۹	۱۷۵۲/۶	۹۴	۲۳۸۷/۶
۲۰	۵۰۸/۰	۴۵	۱۱۴۳/۰	۷۰	۱۷۷۸/۰	۹۵	۲۴۱۳/۰
۲۱	۵۳۳/۴	۴۶	۱۱۶۸/۴	۷۱	۱۸۰۳/۴	۹۶	۲۴۳۸/۴
۲۲	۵۵۸/۸	۴۷	۱۱۹۳/۸	۷۲	۱۸۲۸/۸	۹۷	۲۴۶۳/۸
۲۳	۵۸۴/۲	۴۸	۱۲۱۹/۲	۷۳	۱۸۵۴/۲	۹۸	۲۴۸۹/۲
۲۴	۶۰۹/۶	۴۹	۱۲۴۴/۶	۷۴	۱۸۷۹/۶	۹۹	۲۵۱۴/۶
۲۵	۶۳۵/۰	۵۰	۱۲۷۰/۰	۷۵	۱۹۰۵/۰	۱۰۰	۲۵۴۰/۰

واژه‌نامه

یادگیری این لغات توصیه می‌شود

D	A
date	تاریخ
designer	طراح
detail	ریز، جزء، نمای بزرگ شده، بزرگنمایی
dimentioning	اندازه گذاری
dimetric	دیمتریک، دو مقیاسی
draftsman	نقشه کش، رسام
drawing	نقشه، رسم
drawing board	تحته رسم
drawing paper	کاغذ نقشه کشی
E	B
echelle	مقیاس_فرانسه
ellipse	بیضی
embodiment	تجسم
eraser	پاک کن
establishment	سازمان
F	C
fillet	گوشه، گوشه معمولاً گرد شده
firm	سخت، محکم
first angle	بازه اول، فرجه اول
frame	کادر، محدوده
freehand	دست آزاد، بدون ابزار
french curve	منحنی کش، منحنی نامنظم، پیستوله، منحنی فرانسوی
frontal view	نمای رو به رو

massstab	مقیاس - آلمان	full section	برش کامل
N		fume	فوم، ماده اولیه برای یونولیت
ner vure	تیغه - فرانسه		
norm	دستور، استاندارد - آلمان	G	
number	شماره، نمره	General	همگانی، عمومی
O		Geometrical drawing	رسم هندسی
object	جسم		
oblique	مايل، شيب دار	H	
offset section	برش شکسته	half section	نیم برش
order	دستور، سفارش	half view	نیم نما
organization	سازمان، مؤسسه	Hard	سخت
orthographic	راست گوش، قائم الزاويه	Hatch	هاشور
orthographic views	تصاویر قائم الزاويه يا دو بعدی	Horizontal	افقی
P		Horizontal plane	صفحه افقی، رویه افقی
paper	کاغذ	Horizontal view	نمای افقی
papier calque	کاغذ کالک - فرانسه	I	
parallel projection	تصویر موازی	ink	جوهر، مرکب
partial section	برش موضعی	ISO	سازمان جهانی استاندارد
part name	نام قطعه	ISA	سازمان جهانی استاندارد اولیه
pencil	داد	isometric projection	تصویر مجسم ایزومتریک
pencil sharpener	داد تراش	irregular curve	منحنی کش، منحنی نامنظم، پیستوله
perpendicular	عمود	K	آج
perpendicular bisector	عمود منصف	knurl	
pictorial projection	تصویر مجسم	L	
pitch	گام	lettaset	حروف برگردان
	پرسپکتیو، تصویر به همان صورت که چشم انسان	line	خط
perspective	می بیند	local cut	برش موضعی
plan	طرح، نقشه	M	
plan oblique	پلان آبلیک	mechanical pencil	
plane	رویه، صفحه، سطح		داد مکانیکی، داد نوکی، قلم اتود
point	نقطه	medium	متوسط، بینایین
polygon	چند ضلعی		
projection	نما، تصویر		
projection plans	صفحه تصویر		

symmetry	قارن	projector	تصویر کننده
T		projector line	شعاع تصویر
tape	نوار، نوار چسب		
technical	فنی		
technical drawing	رسم فنی		
template	نمونه، الگو، شابلون		
third angle	بازه سوم، فرجه سوم		
thread	پیچ		
title block	جدول	record	گوشه، حد
tooth	دندانه	regular polygon	چندضلعی منتظم
tour	حلقه	removed section	برش بی دربی
triangle	سه گوشه، گونیا، مثلث	revolved section	برش گردشی
T.square	خطکش تی	rib	تیغه
U		S	
unit	یکا، واحد	scale	مقیاس
V		schablone	نمونه، الگو، شابلون - آلمان
vertical	عمودی	section	برش
vertical plane	صفحه عمودی، صفحه روبروی تصویر	shaft	محور
view	نما، تصویر	sharpener	مداد تراش
W		side view	نمای نیم رخ، نمای جانبی
web	تیغه	sketch	طرح اجمالی - نقشه با دست آزاد
width	پهنا، عرض	soft	نرم
		sphere	کره
		standard	دستور، قاعده، استاندارد
		surface	رویه، صفحه، سطح
		successive section	برش پیاپی - برش بی دربی
		successive section	برش متوالی

منابع

۱. استاندارد ISO/RJ ۲۸ - سازمان استاندارد ISO ۲۰۰۱
۲. استاندارد ISO/RJ ۲۹ - سازمان استاندارد ISO ۲۰۰۴
۳. تمرینات رسم فنی بوگولیوبوف، ترجمه سعید آقایی سرگئی بوگولیوبوف انتشارات گنج هنر، ۱۳۸۶
۴. رسم فنی، حسین پر فروغ، انتشارات سعدی، ۱۳۴۸
۵. رسم فنی، مصطفی طاعت، انتشارات دهخدا، ۱۳۴۸
۶. رسم فنی، مهندس محمد باقر رجالزاده، انتشارات خوارزمی، ۱۳۶۷
۷. رسم فنی عمومی، مهندس احمد متقی پور، مرکز نشر دانشگاهی تهران، ۱۳۸۱
۸. رسم فنی جامع، مهندس حسین جمالی، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۷۲
۹. رسم فنی، نقشه های تمرینی (۱)، مهندس حسین جمالی، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۷۳
۱۰. رسم فنی عمومی، مهندس حسین جمالی، انتشارات فنی حسینیان، ۱۳۷۱
۱۱. نقشه کشی (۱) کد ۳۵۹/۵۱، محمد خواجه حسینی، شرکت چاپ و نشر درسی ایران، ۱۳۸۹
۱۲. نقشه کشی صنعتی (۱)، حبیب ا... حدادی، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۸۸
۱۳. نقشه کشی صنعتی ۱ و ۲ با رایانه، عباس رضایی، انتشارات آذریون، ۱۳۸۸
۱۴. نقشه کشی صنعتی (۱)، مهندس محمود مرجانی، انتشارات دانشگاه یزد، ۱۳۸۰
۱۵. نقشه کشی صنعتی، محمد خواجه حسینی، مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران، ۱۳۷۸
۱۶. نقشه کشی مقدماتی، حمید رضا غلام رضایی، شرکت صنایع آموزشی، ۱۳۸۲
۱۷. Katson P.S.GILL ENGINEERING DRAWING ۱۹۹۴
۱۸. Warrenj . luzadder. hon ENGINEERING DRAWING ۱۳۸۶ نوپردازان

